

"שואלין ודורשין בהלכות הפסח"

שאלות ותשובות לדיון בשולחן הסדר בענין ניסי יציאת מצרים
ושו"ת הלכות אקטואליות לפסח

מרדכי אפרתי

מהדורה שלישית כולל תוספות וזרחבות

פסח זתשע"ב

הקדמה

מה ההבדל בין השם "משה" לבין השם "פרעה" ?

פרעה – פריעה, גילוי. התעסקות בצד הגלוי של העולם ובמימד החיצוני שלו בעורף ("פרעה" אותיות "הערף") ולא בפנים.

משה – מושה מהמים, הוצאה מהתוך והפנים אל החוץ, קשר לצד הפנימי של המציאות והבאת הצדדים הנסתרים בו למימוש ולגילוי.

הקב"ה אומר למשה "בא אל פרעה" כלומר הוא מצוה את משה להכנס לתוך הגשמיות והרע ולהוציא ממנו את הטוב הבלוע בו וכך לתקן אותו.

על משה להכנס לרע ולעולם הגשמי והגס ולהראות שגם בו יש פנימיות וגם בו ד' שולט ודבר זה נעשה ע"י עשרת המכות שהובאו על המצרים.

יציאת מצרים אינה רק הוצאה משעבוד לגאולה אלא היא גילוי כוחו של הקב"ה הנמצא אפילו ברע ומנצח אותו.

הניצחון על הרע ועל העולם הגשמי והגס אינה השמדתם אלא העמדתם במקום הראוי להם והנכון.

הוצאת הטוב מהרע היא לא רק גאולת הטוב אלא היא גופא התיקון של הרע.

כדי להוציא את הטוב מהרע יש להכנס אליו, לראות אותו להכיר במציאותו.

"פרעה" ו "משה" נמצאים בכל אדם ולפעמים אנו משועבדים ל "פרעה" שבתוכנו, לחומר, לגשם, לתאוות, לחיצוניות הראוותנית הגלויה ומכאן הנפילות הרבות בחיינו.

כדי לצאת לחירות, על "משה" שבנו להכנס ל "פרעה" ("בא אל פרעה"), דהיינו, ראשית להכיר ולהיות מודע לנפילות ולכישלונות ורק כך להוציא את הטוב שבנו מהרע, לצאת מגלות לגאולה.

החירות היא היכולת להיות אתה "נטו" (האדם "נטו" הוא טוב שנא' "האלוקים עשה את האדם ישר") מבלי שיעבוד לאחרים ("אחרים" אותיות "חמירא" – חמץ, תאוות, חומר) בדיוק כמו המצה שהיא "נטו" רק מה שיש בה, מים וקמח, ולא מתנפחת ע"י כוחות חימוץ "אחרים".

יהי רצון שאכן נזכה לחירות האמיתית - להיות "נטו" רק מה שאנו באמת הן ברמה האישית והן ברמה הלאומית ברחמים ובעתיד הקרוב ביותר.

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"

מרדכי אפרתי

רב ביהכ"נ"ס "רינת ישראל" גבעת שמואל

אודה על הערות לדוא"ל efratis@neto.net.il (כל הזכויות שמורות למחבר מרדכי אפרתי)

מה בחוברת ?

תודות לבורא עולם, זכיתי ללקט מתוך דברי גדולי ישראל במחשבה, פרשנות והלכה ולסכם ולערוך חוברת זו אשר מטרתה היא להביאנו לליל הסדר ולחג הפסח מוכנים ומצוידים בידיע והבנה לאחר שסקרנו את עיקרי "העדות החוקים והמשפטים" של חג הפסח, ליל הסדר, חול המועד וספירת העומר. במהדורה זו (השלישית במספר) הרחבתי בעזרת השם את רוב הפרקים והוספתי שאלות ותשובות אקטואליות רבות, כמו כן ערכתי תקציר לוי"ז האירועים המרכזיים בשיעבוד וגאולת מצרים.

החוברת בנויה מחמישה פרקים כדלהלן:

פרק א: "כאן הבן שואל" שאלות ותשובות בהגדה של פסח

כידוע, המצוה העיקרית בליל הסדר היא "והגדת לבנך". בפרק זה זיכני הקב"ה לרכז ולנסח 52 שאלות ותשובות (מתומצתות) מתוך ההגדה וניסי יציאת מצרים כך שאפשר באמצעותם לקיים בקלות יחסית את סיפור ניסי יציאת מצרים, להציג שאלות אטרקטיביות ולהציע תשובות מעניינות שאפשר לפתח אותן ולקיים עליהן דיון סביב שולחן הסדר ובכך להחדיר בלב השומעים אמונה בד' והכרה בגדולתו.

פרק ב: "כשר לפסח" שאלות ותשובות בעניני הכשרת כלים, ליל הסדר וחג הפסח

בפרק זה מוצגים דרכי ההכשרה של כלים שונים במטבח המודרני ומגוון שאלות ותשובות שחיברתי בס"ד החל בניהול ליל הסדר, השבתת חמץ, תרופות ומוצרי קוסמטיקה בפסח וכלה בכלים חד פעמיים לליל הסדר ועוד שאלות ותשובות אקטואליות ביותר.

כדאי לזכור: "טיפים" לליל הסדר ולעניני פסח

תזכורת מיוחדת לפסח התשע"ב

פרק ג: עיון והעמקה במבחר שאלות ותשובות בהלכות ליל הסדר והשבתת חמץ

הפרק הקודם וכן הפרק הבא (פרק ד) עוסקים בשאלות ותשובות המתייחסים לביצוע הטכני של ההלכות. בפרק זה מוצגים שאלות ותשובות ברמה היותר עיונית ופחות טכנית (הלכה סיבותיה ומקורותיה)

מידות ושיעורים לליל הסדר

פרק ד: מבחר שאלות ותשובות בהלכות חול המועד וספירת העומר

חג הפסח טומן בחובו הלכות רבות בענין חול המועד וכן בענין ספירת העומר המתחיל בו. פרק זה עוסק בשאלות על האסור והמותר החול המועד, על ההנהגה המיוחדת של ימי הספירה ועל קיום נכון של מצות ספירת הע

ברכת האילנות, תקציר ההלכות הברכה ונוסח תפילה מיוחד לאחר הברכה

תקציר ארועי שיעבוד וגאולת מצרים

זמנים בהלכה – פסח תשע"ב

הזמנים ברובם מתוך אתר yeshiva ומתוך לוח דינים ומנהגים (הזמנים לפי שעון קיץ ולתל אביב)

בדיקת חמץ

יום חמישי, יג' ניסן, 5 אפריל, אור ל יום שישי יד' ניסן מצאת הכוכבים בשעה 19:22 (עדיף מיד לאחר מעריב)

סוף זמן אכילת חמץ

יום שישי י"ד ניסן ה'תשע"ב (6 אפריל) בשעה 10:00 ולשיטת הגרי"מ אליהו 09:36

סוף זמן ביעור חמץ

יום שישי י"ד ניסן ה'תשע"ב (6 אפריל) בשעה 11:21 ולשיטת הגרי"מ אליהו 10:50

תחילת שעה עשירית

ראוי להמנע מקביעת סעודה בערב שבת ויום-טוב אחר הצהריים החל משעה : 15:30 בערך

הדלקת נרות יום טוב ראשון של פסח

יום שישי י"ד ניסן ה'תשע"ב (6 אפריל) כניסת החג בשעה 18:43 צאת החג 19:41

סוף זמן אכילת אפיקומן

בליל הסדר (חצות) בשעה 00.40

הדלקת נרות שביעי של פסח

יום חמישי כ" ניסן ה'תשע"ב (12 אפריל) כניסת החג 18:47 צאת החג יום שישי כא' ניסן 19:46

פרק א'

"כאן הבן שואל": שאלות ותשובות לליל הסדר בהגדה ובניסי יציאת מצרים

מס'י	השאלה	התשובה
1	"הא לחמא עניא (מצה) די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים" – הרי את המצה אכלו כאשר יצאו ממצרים והבצק על שיכמם ואיך נאמר כאן שאכלו מצה בארץ מצרים?	1. גם כאשר בניי היו עדיין במצרים הם אכלו מצות כיוון שהמצרים העדיפו לתת לעבדים היהודים מצות אשר מתעכלות לאט ובכך לחסוך אוכל 2. כן אכלו מצות בהיותם במצרים שנא' "ואכלו את הבשר בלילה זה צלי אש ומצות" (לדעת הרמב"ן בניי אפו במצרים דווקא מצות בגלל הציווי "שאור לא ימצא בבתיכם" ורצו לאפות בביתם את המצות אבל נאלצו לאפות בדרך כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה ולאפות בבית, וגם בדרך מיהרו לאפותו טרם יחמיץ)
2	אילו שתי מילים יוצאות דופן בכל הקטע של "לחמא עניא" ומדוע לדעתך יצאו מהכלל?	כל הקטע הוא בארמית ורק המלים "לשנה הבאה" הן בעברית כיוון שחז"ל ידעו שהגויים מבינים ארמית ואם ישמעו שיהודים הגרים איתם מתכננים ללכת בשנה הבאה לא"י הן יזיקו להם לכן אומרים בעברית כדי שהגויים לא יבינו.
3	הילד שואל 4 שאלות "מה נשתנה" ואנו עונים לו "עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאונו ד' אלוקינו" – כיצד עונה תשובה זו על השאלה?	למעשה אין כאן 4 שאלות אלא שאלה אחת והיא "מדוע בלילה זה אנו עושים דבר והיפוכו שהרי מצד אחד אנו מראים סימני עבדות (מצה ומרור) ומצד שני סימני חירות (מסובין ומטבילין)" ? לכן התשובה היא שאכן כך קרה במציאות ההיסטורית בתחילה היינו עבדים ואז קרה נס והכל התהפך ויצאנו לחירות וכדי לזכור מהפך זה אנו עושים דבר והיפוכו
4	"ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו וכו' משועבדים היינו לפרעה" אלא נאמר "משועבדים לפרעה" כלומר נכון שלא היינו נשארם עבדים למצרים שהרי המצרים כבר אינם וחלפו מן העולם אבל היינו נשארם עבדים במנטליות, באופי, בהרגשה הפנימית שלנו וממשיכים בחוסר תעוזה ויוזמה ביאוש וחרדה מכל עלה נידף וע"י יציאת מצרים ומתן תורה אופי זה הסתלק מאיתנו ועל כך אנו מודים לקב"ה. (הוכחה: למרות שישראל ראו כל המכות, הם רעדו מפחד כאשר ראו את המצרים רודפים אחריהם זאת מאחר ועדיין נשארו עבדים במנטליות שלהם ורק כאשר קיבלו את עולו של ד' במתן תורה השתחררו מרגשי העבדות הזו)	"ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו וכו' משועבדים היינו לפרעה" אמירה זו לא נראית נכונה שהרי כיום אין כבר עבדות בעולם וכן פרעה ומצרים בכלל לא קיימים?
5	"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהשע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין". מדוע מספרים דווקא על חכמים אלו עליהם וכי חכמים אחרים לא היו מספרים בהגדה כל הלילה?	1. כיוון שהם היו גדולי הדור ואנו רוצים להראות שאפילו גדולים כמוהם סיפרו ביציאת מצרים למרות שידעו את כל הפירושים והסיפורים וגם למרות שהיו בלי תלמידים לספר להם 2. רבי אליעזר ורבי אלעזר ב"ע ורבי טרפון היו כהנים, רבי יהשע היה לוי ורבי עקיבא היה בן גרים. הכהנים הלויים והגרים לא היו עבדים במצרים ולכן יכולנו לחשוב שדווקא חכמים אלו לא יקפידו בסיפור ההגדה שהרי אבותם לא היו בשיעבוד לכן נבחרו דווקא הם להראות שלמרות אי השיעבוד של אבות אבותיהם הם כן סיפרו בניסי יציאת מצרים כל הלילה
6	התורה כותבת "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", בפסוק זה יש ייתור שהרי היה יכול להיות כתוב "כל חייך"?	בן זומא סובר שמהמילים "ימי חייך" מלמדת אותנו התורה שיש לקרוא את פרשת ציצית בק"ש (דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית וכו') שמוזכר בה יציאת מצרים (אני ד'... אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים) בק"ש של בוקר ומהמילה "כל ימי חייך" אנו למדים שיש לקרוא פרשת ציצית (שבה מוזכרת יצא"מ) גם בק"ש של לילה למרות שלילה לאו זמן ציצית הוא. מאידך חכמים סוברים שמהמילים "ימי חייך" לומדים שניזכור את ניסי יצא"מ במהלך כל הדורות ומהמילה "כל ימי חייך" לומדים שניזכור את יצא"מ גם בימות המשיח, זאת למרות שניסי ימות המשיח יאפילו ניסי יצא"מ והיו לאין ערוך גדולים מהם עדיין נזכור את יצא"מ (לכן ענין זה מוזכר בהגדה להראות את חשיבות ניסי יצא"מ שייזכרו גם לעתיד לבוא).

7		ללמדנו שגם הרשע עדיין נקרא "בן" והקב"ה עדיין אוהב אותו כמו בן אבל שונא את מעשיו הרעים (גם אנו אוהבים את הנקודה הסגולית של כל יהודי ואפילו רשע אבל שונאים את הנקודה הבחירתית הרעה)
8		לעם ישראל לא היו זכויות כדי שהקב"ה יגאלם ממצרים ("ואת ערום ועריה") ולכן הקב"ה נתן להם שתי מצוות דם פסח ודם מילה ("בדמך חיי בדמך חיי") ובגלל מצוות מעשיות אלו ניגאלו. הרשע אומר "מה העבודה" כלומר למה לקיים מצוות מעשיות מספיק להאמין בלב ולכן אם היה במצרים הוא לא היה מקיים פסח ומילה שהרי לדעתו העיקר הלב ואין חשיבות למעשה המצוות וכך לא היו לו זכויות כדי להיגאל
9		אביי אומר כי הגנות היא "מתחילה היו עובדי ע"ז אבותינו" ורבה אומר כי הגנות היא "עבדים היינו לפרעה במצרים" אביי מתייחס לגנות הרוחנית ורבה לגנות הגשמית. מזכירים את הגנות להודות כיצד הגענו ממקום שפל כזה למקום כה גבוה – עם ד' וללמדנו שכל יהודי יכול לצאת מכל מצב נמוך לגאולה וישועה
10		בנ"י היו צריכים לעבוד במצרים 400 שנה אבל בפועל עבדו רק 210 שנים (בגימטריא "רדו" שמה). כדי לקצר מ 400 ל 210 הקב"ה הכביד עליהם את השיעבוד וכך חישב את ה "קץ" שהרי המילה "קץ" היא בגימטריא 190 והיא בדיוק ההפרש בין 400 ל 210 (וכן "פקוד יפקוד" אם נפקוד – נחסר מ 400 את "פקוד" (190) נקבל 210)
11		1. הוא גזר "ועבדום ועינו אותם" ואילו המצרים הפריזו ורצו להשמיד ולהרוג ולא רק לשעבד כמו שהקב"ה גזר 2. הקב"ה לא גזר שהמצרים יהיו אלו שישעבדו (אלא באופן כללי- בארץ לא להם) והמצרים היו אלו "שהתנדבו" לעשות זאת
12		"היא" זו ההבטחה שהבטיח לאברהם בברית בין הבתרים "וגם את אשר יעבדו דן אנוכי" שכל הקמים עלינו הקב"ה דן אותם ומצילנו מידם ("מידם"- דוקא ע"י "ידם" לדוגמא פרעה רוצה להרוג את מושיען של ישראל אבל הוא בעצמו מגדל אותו בתוך ביתו, הישועה דוקא מידו של פרעה)
13		גם בתקופות שנראה שלא רוצים לכלותינו, זה רק על פני השטח אבל מתחת לפני השטח זוממים תמיד לכלותינו וההוכחה: לבן. שהרי לכאורה כאשר יעקב נשא את בנות לבן ונולדו לו ילדים נראה שלבן לא מזיק לו אבל לאחר מכן התברר שזה היה רק על פני השטח אבל מתחת לפני השטח חשב לבן להזיק (ובעומק: עם ישראל הוא הלב של כל האומות וכשם שהלב הוא זה שסובל מכל בעיה בכל איבר שבגוף כך אנו סובלים מכל "הפרעה" שמתגלית באישיות של מנהיגי אומות העולם)
14		1. משום שנא' "ובנ"י 1) פרו 2) וישרצו 3) וירבו 4) ויעצמו 5) במאד 6) מאד" וכפי שאנו רואים יש בפס' זה 6 מילים (המיוחד היה שכולן ילדו 6 בכרס אחת ולא בודדות כמו היום) 2. המצרים העבידו את ישראל 6 ימים בשבוע ולכן ילדו 6 בכרס אחד כיוון שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ
15		1. לפני שפרעה גזר גזירות שמד על היהודים הוא היה חייב להצדיק את עצמו (אחרת גם המצרים היו מתנגדים להשמיד ילדים קטנים) ולכן הוא פירסם והעליל על ישראל כל מיני דיבות שוא שמדובר באנשים רעים ושליילים ולכן יש הצדקה לחסלם. כלומר הפך אותנו לרעים (וירעו אותנו). אגב, כך פעלו גם הנאצים ימ"ש בתעמולה שעשו לפני ההשמדה. 2. אם אנו מתנהגים בצורה רעה זו לא תכונה יהודית אלא זו השפעה מהגויים בגלות ובמצרים בכלל, כך שמי שהפך אותנו לרעים הם המצרים (וירעו אותנו) ועל זה נאמר "אל תיראוני שאני שחרורת שזפתני השמש" כלומר איננו שחורים מחטא אלא מכך שהשמש "הגויים" השחירו אותנו ע"י השפעתם הרעה עלינו במהלך שנות הגלות

16	<p>המיצרים אמרו "הבה נתחכמה לך" למי?</p>	<p>1. לעם ישראל 2. למשה 3. למושיען של ישראל – הקב"ה. כיצד? המיצרים ידעו שהקב"ה מעניש מידה כנגד מידה ולכן חיפשו משהו שהקב"ה כביכול לא יוכל להעניש בו ומצאו שדי' נישבע שלא יביא מבול לעולם ולכן השליכו ילדים למים ליאור וכך כביכול די' לא יענישם אבל לא ידעו שאכן די' נשבע שלא יהיה מבול על כל העולם אבל על מדינה אחת לא נשבע שלא יביא.</p>
17	<p>"ויקם מלך חדש" למה לא "וימלוך מלך חדש" ?</p>	<p>1. למילה "ויקם" יש לפעמים קונוטציה שלילית של רצח והריגה כגון "ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו", "כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש" ולכן התורה בחרה דוקא מילה זו כי זו היתה מטרתו של פרעה – רצח עם. 2. ע"פ חז"ל פרעה בתחילה סרב לשמוע לעצת חרטומיו לשעבד את ישראל ולכן השרים הורידוהו מכסאו ומלכותו ולאחר שלשה חדשים הוא הסכים לעשות זאת ואז המליכוהו מחדש כלומר הקימו אותו מנפילתו ולכן נא' "ויקם"</p>
18	<p>התורה מספרת שהיו שתי מילדות, שפרה ופועה. איך יתכן שלעם שלם (600 אלף איש) היו רק שתי מילדות?</p>	<p>שפרה ופועה אינן שמות המילדות אלא התואר והתפקיד שלהן. כלומר היו הילדות רבות שתפקידן היה לשפר את הולד ולכולן קראו ע"ש התפקיד שלהן "שפרה", והיו מילדות רבות שתפקידן היה לפעות לולד ולכולן קראו ע"ש התפקיד שלהן "פועה"</p>
19	<p>למה משה עבד אצל יתרו במדין כרועה צאן, הרי היה מלומד מאוד שהרי התחנך בבית המלך פרעה ויכל לעסוק בדברים יותר חכמים ?</p>	<p>לדעת א"ע ארץ מדין שאליה ברח משה מפרעה, היתה תחת שליטת פרעה ושלטונו ולכן משה חשש להיראות ברחוב שהרי מחפשים אותו ואולי ימצאוהו, מסיבה זו עסק במרעה וע"י שהה רק במדבר במקום שלא מחפשים הרבה ורק לאחר שנים כאשר נולד לו בנו הקטן ושמע שפרעה מת אמר "ויצילני מחרב פרעה" כלומר עכשיו חרב פרעה לא תחפש אותי.</p>
20	<p>"ויזעקו ותעל שועתם אל הא-ל-ה-י-ם" - מדוע דוקא ע"י זעקה, תפילתם הגיעה לאלוקים והתקבלה?</p>	<p>התפילה היא מילים שיש להן משמעות מאידך הזעקה היא קול שיוצא ממעמקי הלב אבל אין לו משמעות. כאשר אדם מתפלל ומבטא במילים את בקשותיו המקטרגים גם הם מבינים והם משטינים עליו כדי שלא תתקבל תפילתו אבל כאשר הוא זועק מליבו אנחה שאין לה משמעות, הם לא מבינים מה הוא מבקש ולכן אינם מקטרגים ורק הקב"ה הבוחן כליות ולב מבין מה אומרת זעקה זו.</p>
21	<p>"בני בכרי ישראל" האמנם ישראל הוא העם הבכר של הקב"ה הרי היו עמים שנוצרו לפני עם ישראל ?</p>	<p>1. "בכר" אינו רק בן ראשון אלא גם לשון גדולה "אף אני בכר אתנהו" (תהילים פט) כלומר "בני הגדול והחשוב ישראל" 2. אכן הגויים היו בכרים אבל הם מכרו (עשו) את הבכרה לישראל 3. הבכר הוא זה שעושה את אלו שילדו אותו להורים. עם ישראל הוא זה שעושה (כביכול) את הקב"ה לאלקים ולמלך שהרי אנו העם הראשון שקיבלנו את עול מלכותו עלינו ולכן אנו כמו הבכר</p>
22	<p>"ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ועבודה קשה" מדוע קוצר רוח ועבודה קשה גרם להם לא לשמוע למשה?</p>	<p><u>רמב"ן</u>: קוצר רוח – מרוב פחד שמא פרעה יהרוג אותם עבודה קשה – מרוב הדוחק של הנוגשים לא יכלו לשים לב לכלום <u>אוה"ח</u>: קוצר רוח – עדיין לא קיבלו תורה ולכן לא היתה להם יכולת להתמודד עם מצבי לחץ. כלומר הצד הרוחני אצלם היה "קצר" ועדיין לא היה בשל לתת להם יכולת לעמוד בשיעבוד.</p>
23	<p>משה שואל את פרעה "למתי... להכרית את הצפרדעים ממך" ופרעה עונה לו "למחר". מדוע לא ביקש שישלק אותם מיד הרי סבל מהם סבל רב?</p>	<p>פרעה חשב שמשה הוא רק מכשף שיודע גם אסטרולוגיה ומתי יקרו דברים ולכן הוא ניסה להכשיל את משה. הוא חשב שאם משה שואל אותו מתי לסלק את הצפרדעים משה יודע ע"פ כישוף שהצפרדעים צריכים להסתלק מיד וזה זמן סילוקם ולכן הוא אומר למשה "למחר"</p>

<p>כידוע ההלכה היא שהמתפלל צריך לשמוע באוזניו את המילים שמוציא מפיו (ברמת קול כזו שלא תפריע לאחרים להתפלל). ומאחר שבמכת הצפרדעים היה רעש חזק ביותר שאי אפשר לשמוע מילה לכן משה צעק כדי שישמע ותפילתו תהיה כהלכה</p>	<p>24 "ויצעק משה אל ד' על דבר הצפרדעים" מדוע דוקא במכת הצפרדעים משה צועק אל ד' ולא מתפלל בשקט כרגיל?</p>
<p>לדעת הרמב"ן וא"ע החושך היה ממשי ואפשר היה למשש אותו והוא לא איפשר לכל אור להידלק ואומר א"ע : החשך שכל כך יהיה עב כי האור של אש לא ידלק ולא הנר..... והנה בים אוקיאנוס יבא חשך עב שלא יוכל אדם להפריש בין יום ובין לילה ויעמוד זה לפעמים חמשה ימים ואני הייתי שם פעמים רבות" !!! (א"ע י, כא – כב)</p>	<p>25 למה המצרים לא הדליקו נרות במכת החושך?</p>
<p>א"ע הציווי של ד' לאכול מצות היה רק עם קרבן פסח בליל טו'. ואילו שאר הימים של פסח שבהם אוכלים מצות ולא חמץ הם בגלל שלא הספיק בצקם להחמיץ והסבר נוסף: לפני שיצאו ידע ד' שלא יספיק בצקם להחמיץ ולכן הקדים לצוותם על זה עוד קודם</p>	<p>26 כאשר עם ישראל היה במצרים, עוד לפני שיצאו הקב"ה ציוה עליהם לזבוח את קרבן פסח ולאכול אותו עם מצות ומרורים. וא"כ מדוע אנו אומרים שאנו אוכלים מצות כיון שבצקם לא החמיץ?</p>
<p>החיפזון היה מתוכנן ע"י הקב"ה כיון שאם היה מודיע מראש מתי יוצאים היה חשש שיהיו אנשים שיתחילו לחשוב אם באמת כדאי לצאת ממצרים (עובדה שהיו רשעים שמתו בימי החושך) ואולי יטענו שעדיף להשאר עבד למצרים ולא עבד לקב"ה, ומצוותיו ולכן הכל נעשה בפתאומיות וחיפזון לא לתת להם מספיק זמן לחשוב.</p>	<p>27 מדוע ד' לא גילה למשה מראש מתי ישראל יצאו ממצרים ובכך היה נותן להם יכולת להתארגן ובמקום זאת עשה הכל בפתאומיות וחיפזון?</p>
<p>גרשום ואליעזר בנויו של משה שהיו במדין כל זמן השיעבוד והיציאה ממצרים ורק לאחר שישראל יצאו הביא אותם הסבא יתרו למשה</p>	<p>28 חידה: מיהם שני היהודים שחיו בתקופת המכות והיציאה ממצרים ובכל זאת לא ראו את המכות ולא יצאו ממצרים</p>
<p>פיתום ורעמסס מסמלים את ההתעללות ביהודים. פיתום – נתנו להם לבנות על "פי תהום" (פיתום) כדי שהכל יהרס ויבנו כה"ז מחדש. רעמסס – נתנו ליהודים חומרי בניה שלא מחזיקים מעמד ו "מתמוססים" (רעמסס) אחר הבניה</p>	<p>29 למה צריך לספר שבנ"י בנו את פיתום ואת רעמסס וכי לא מספיק לומר שבנו ערי מסכנות ולא להזכיר את שמם?</p>
<p>1. עבודת נשים לגברים ועבודת גברים לנשים 2. פה רך 3. עבודה שאין לה סוף (בונים בנין והורסים מיד ושוב בונים)</p>	<p>30 מה היתה עבודת הפרך?</p>
<p>1. המצורע חשוב כמת ולכן "וימת מלך מצרים" פירושו שהצטרע ולצורך רפואתו היה שוחט ילדים יהודים ומתרחץ בדם שלהם ולכן בני"י נאנחו 2. פרעה שחט את הבכורים וכידוע הבכורים היו אמורים לעבוד בביהמ"ק (עד שהוחלפו ע"י הלויים בחטא העגל) ולכן עם ישראל נאנחו מן ה"עבודה" – עבודת הקורבנות- ואמרו מי יעבוד לנו בביהמ"ק 3. ד' גזר 400 שנה אבל בפועל עבדו 210 כיוון שעבדו יותר שעות או בגלל שנולדו 6 בכרס אחד וכך יכלו לקצר את הזמן ככל שיש יותר עבדים, אבל עתה שפרעה שחט כל יום מאות ילדים הזמן לא יתקצר כי יהיו פחות עבדים לכן נאנחו מן העבודה</p>	<p>31 "וימת מלך מצרים ויאנחו בני"י מן העבודה ויזעקו" אם פרעה מת מדוע נאנחו וזעקו הרי נהיה יותר טוב?</p>
<p>פרעה שיכן את בני"י כאשר ירדו למצרים ומנו 70 נפש בארץ גושן אבל מאז הם התרבו וגדלו ל 600 אלף לבד מטף (ועם הנשים והטף היו כ 15 מיליון) אך למרות גידול זה הם נשארו באותו שטח אדמה המספיק ל 70 נפש כך שהיה זה גטו דחוק ביותר</p>	<p>32 "ואת לחצנו זה הדחק" איזה דחק היה במצרים?</p>
<p>ד' הבטיח ליעקב לפני שירד למצרים "אנכי אעלך גם עלה" וכאשר ד' ביקש ממשה לגאול את ישראל אמר לו משה "מי אנכי כי אלך לפרעה" כלומר הרי הבטחת שאתה, ד', תעשה זאת (אנכי אעלך גם עלה), לכן כדי להראות שאכן עמד ד' בהבטחתו זו מציין בעל ההגדה "אני ולא מלאך, אני ולא שרף"</p>	<p>33 "ויוציאנו... לא ע"י מלאך...אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו" למה כל כך חשוב להדגיש זאת?</p>

<p>1. בליל מכת בכורות לא מתו אנשים בעם ישראל שהגיע זמנם למות באופן טיבעי ולפי הגורל שלהם כפי שמתים בכל רגע בעולם וזאת כדי שלא יוכלו המיצרים לומר שגם אצל ישראל מתו אנשים ולא רק אצלם ולכן כתוב ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף</p> <p>2. במכת בכורות מתו הבכורים מאבא וגם מאימא. לזהות בכורים מאימא אין בעיה אבל לזהות בכור מאב מצרי (שיכול להיות שהביא בכורות מנשים שונות פרט לאישתו) זה בלתי אפשרי לכן היתה חלוקת עבודה ד' הרג את הבכורים מאבא כי רק הוא יודע מיהם והמלאך הרג את הבכורים מאימא וכיוון שמלאך אינו מבדיל בין צדיק לרשע כאשר הוא משחית לכן שמו דם על המזוזות</p> <p>3. כאשר הבכורים המצריים מתו היתה מגיפה במצרים שנבעה מריקבון של הגופות והיא המיתה גם מצרים שאינם בכורים וזה היה תפקידו של המשחית והקב"ה לא נתן לו, למגיפת ריקבון הגופות, לפגוע בישראל</p>	<p>34 אם רק ד' היכה בבכורות מדוע היצטוו ישראל לשים דם על המזוזות במכת בכורות כדי שהמשחית לא יכנס, הרי רק ד' היכה בבכורות והוא יכול להבחין ולא צריך את הדם כסימן?</p>
<p>המטה עצמו היה אות ומופת כיוון ש</p> <p>1. כל עשרת המכות היו כתובות על המטה וכל האותיות דצ"ך עד"ש באח"ב היו חקוקות בו (אותות=אותיות)</p> <p>2. המטה היה פילאי, מקורו באדה"ר ועבר מאבותינו ליוסף וכאשר יוסף ניפטר המטה נשאר בארמון פרעה, לאחר מכן יתרו לקח אותו ושתל אותו בחצר ביתו ואמר שמי שיצליח להוציא את המטה מהאדמה יקבל את ציפורה, כל הגיבורים ניסו ולא הצליחו עד שהגיע משה והצליח וממשה עבר המטה לשלמה</p>	<p>35 "ובאותות זה המטה" – האם המטה הוא "אות" הרי צריך להיות כתוב "באותות ע"י המטה" ?</p>
<p>מטרת המכות לא היתה נקמה ריגשית אלא היתה חינוכית, ע"י המכות הקב"ה רצה להטמיע בפרעה ובאופן עקיף בישראל את האמונה בו ובכוחו ובהשגחתו ולכן המכות היו מידה כנגד מידה (ראה במדרש), הן היו באילולי מצרים (יאור וכו'), הם הוכיחו שכוחות הכישוף והטומאה שהמצרים האמינו בהם אין להם כח לפני הקב"ה</p>	<p>36 הרי ד' הוא כל יכול ומדוע הכה את פרעה ב 10 מכות ולא היכה אותו במכה אחת והוציא את ישראל ממצרים?</p>
<p>המילה "מטה" מזכירה לנו את המילה "הטיה". כלומר באמצעות המטה אפשר להטות את המציאות. הקב"ה רומז למשה שגם נחש, כלומר גם תכונות רעות ומיקרים רעים ואנשים רעים אפשר להטות אותם ולהפוך אותם לטוב – מנחש למטה אלוקים.</p>	<p>37 מה הקב"ה רוצה לומר למשה בכך שכאשר החזיק בזנב הנחש הוא חזר להיות שוב מטה האלוקים?</p>
<p>1. כדי לזכור אותם וזו היתה תמיד דרכו של ר"י שהיה מקצר בראשי תיבות</p> <p>2. פרעה כפר בשלושה דברים, בקיומו של ד', בהשגחתו על כל פרט, בשליטתו וכוחו. ולכן ע"י דצ"ך הוכיח לו שד' קיים שהרי בכינים אמרו "אצבע אלוקים", ע"י עד"ש שהן מכות מתפשטות ולמרות זאת ד' היפלה ולא פגעו בישראל הוכיח לו שד' משגית, ע"י בא"ח שהיו פלאיות ביותר הוכיח לו שהקב"ה שולט ובעל כל הכוחות</p> <p>3. בכל שתי המכות הראשונות היתה התראה אך בשלישית לא (כלומר כנס שחן חשך ללא התראה) כיון שאינן ממיתות. אגב אם נכתוב חשך שחן כנס זה תחת זה נוכל לקרוא זאת מלמעלה למטה ומהצד</p>	<p>38 מדוע חילק רבי יהודה את המכות לדצ"ך עד"ש באח"ב ?</p>
<p>1. רק המים הגלויים הפכו לדם ולכן החרטומים כנראה חפרו בקרקע והוציאו מים שהיו סמויים ואותם הפכו</p> <p>2. החרטומים זייפו. כששמעו שהמים יהפכו לדם הם הקדימו בחשאי (בלט) ל מקומות שעדיין טרם נהפכו לדם ואמרו שזה מכוחם</p>	<p>39 אם כל המים הפכו לדם מנין מצאו החרטומים מים והפכום לדם ?</p>
<p>הדבר מסמל את הירידה במעמדם. בתחילה נקראו בשם מלא "חרטומי מצרים", במכת הצפרדע כאשר כבר נראה שזייפו בענין הדם (ראה שאלה 29) נקראו רק "חרטומים" ובמכת הכינים כאשר לא יכלו בכלל לבצעה נקראו "חרטום" וירדו לגמרי ממעמדם.</p>	<p>40 מדוע נקראים החרטומים בתחילה "חרטומי מצרים" אח"כ "חרטומים" ובסוף "חרטום" ?</p>

<p>41 מדוע דווקא על מכת "הכינים" אמרו החרטומים "אצבע אלוקים היא"?</p>	<p>1. הודו שיש התערבות אלוקית אבל היא קטנה רק "אצבע" ואין לו יותר כח מזה 2. אמרו שכינים היא תופעת טבע (א-לו-ה-י-ם בגימטריא "הטבע") כיוון שהיא באה ללא התראה 3. דם הוא שינוי במים ואין כאן יצירה חדשה, צפרדע לא היתה יצירה חדשה כיוון שהיתה ביאור אבל הכינים המיוחדים והגדולים היו יצירה חדשה ולכן "והיה לכנס" הוויה חדשה</p>
<p>42 במכת הברד נא' "הנני שולח את כל מגפותי בקרבך" מדוע הוגדר הברד כ"כל מגפותי"?</p>	<p>1. היא כללה אדם, בהמה, צומח 2. היא כללה הפכים שונים אש ומים 3. היא כללה את כל מרכיבי העולם "ויהי קולות (רוח) וברד (מים) ותהלך אש (אש) ארצה (עפר)"</p>
<p>43 שני דברים הקשורים לשתי מכות נשארו עד היום במצרים מכח תפילתו של משה, מהם?</p>	<p>הראשון הוא הארבה – עליו נאמר לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים ועד היום לדעת ר"ח (מובא ברמב"ן) הארבה אמנם עובר במצרים אבל לא אוכל מהיבול השני הוא – הצפרדע. משה אמר "רק ביאור תשארנה" ומאז התמסח – הקרוקודיל שהוא ממין הצפרדע (ר"ח וכן מוזכר בא"ע) נמצא אמנם יוצא לרגע מהנילוס טורף אנשים אך חוזר מיד לנילוס ונשאר שם כדברי משה</p>
<p>44 כיצד היה חושך, האם הקב"ה כיבה את השמש? האם היה זה בלילה או ביום?</p>	<p>1. "וימש חושך" – החושך המשיך מאמש (מהלילה הקודם) כלומר הלילה המשיך ביום או החושך לא מש אלא נשאר 2. "וימש חושך" – היה בו ממשות, אפשר היה למשש אותו ולא היה רק היעדר אור 3. היה אור אבל עיני המצרים כוסו בקרום דק שמנע מהם לראות אור</p>
<p>45 לשם מה מרחו את דם קרבן פסח על המזוזות הרי ד' יודע היכן כל יהודי גר והוא יפסח עליו מבלי צורך לראות דם?</p>	<p>1. מריחת הדם לא היתה לסימן שבבית זה גרים יהודים אלא היא היתה מבחן אמונה שמי שעמד בה היה ראוי להינצל שהרי המצרים האמינו בצאן ובבקר כאליל שלהם והנה מעיז העבד שלהם לקחת את הדבר היקר ביותר של האדון, לשחוט אותו, לצלות אותו באש כדי שהריח יגיע עד לאף של האדון המיצרי ולמרוח דמו על המזוזה מבחוץ מתוך ידיעה שהאדון יראה זאת ואינו עושה זאת בחדרי חדרים, כך שהדם על המזוזות היה הוכחה שבטח בד' וסיכן נפשו מתוך אמונה 2. דם הוא רמז לפציעה, שפיכות דמים, מוות מאידך הדם הוא רמז לחיים (הדם הוא הנפש) וזה בא לסמל מוות למצרים וחיים ליהודים. 3. הקב"ה הכה בעצמו במצרים ולא נתן למשחית להיות המכה במצרים אבל בישראל לא היתה מניעה למלאך המשחית לפעול ולכן היה צריך לתת למלאך אות והוא הדם</p>
<p>46 "ותעל הצפרדע" – מדוע היתה צפרדע אחת שממנה יצאו שאר הצפרדעים דבר שלא היה בשאר המכות?</p>	<p>מכת הצפרדעים באה לשבור את הגאווה המיצרית. האדון המיצרי חי באשליה שהוא העליון והוא בעל הכח וכולם צריכים לפחד ממנו לכן הביא הקב"ה צפרדע שהיא חיה פחדנית ביותר ודוקא הפחדנית הזו שבאה לבד ללא חברותיה שולטת באדון המיצרי שרצה שכולם יפחדו ממנו</p>
<p>47 מדוע גזר ד' על ישראל עבדות בברית בין הבתרים?</p>	<p>1. עונש על מכירת יוסף 2. עונש על שאלתו של אברהם "במה אדע כי אירשנה" 3. לגרום לאחדות בעם ע"י הסבל המשותף בכור ההיתוך המיצרי 4. להבין את נפש הגר 5. לתקן עוון אדה"ר</p>
<p>48 "בני בכורי ישראל" מדוע אנו מוגדרים כ"בן"?</p>	<p>1. להבדיל ביננו לגוים הם בגדר של עבדים ואנו בגדר של בני 2. אחד חכם אחד רשע אחד תם אחד שאינו יודע לשאול 4 פעמים המילה "אחד" (אחד = 13) הוא בגימ' 52 כמנין המילה בן. ד' כביכול אומר יש לי ילדים מכל הסוגים אבל כולם אחד – בני בכורי ישראל (ואמר הרב נריה זצ"ל "צבר" ר"ת צדיקים בינוניים רשעים)</p>

49	יעקב ירד מצרימה "אנוס ע"פ הדיבור" איזה דיבור?	1. גר יהיה זרעך בארץ לא להם 2. ד' אמר ליעקב "אל תירא מרדה מצרימה"
50	כיצד קרתה ההידרדרות הרוחנית של בניי במצרים?	הכל קרה בשלבים זה אחר זה במשך השנים ויגר שם – באנו רק להיות גרים במצרים ולחזור אח"כ לישראל ויהי שם לגוי – נשארנו "גוי" עם מיוחד מצוינים בלבושנו ובשמותנו ומכאן החלה ההידרדרות וישב ישראל בארץ מצרים – התחלנו להתישב במצרים ולהרגיש שזה ביתנו במקום להרגיש גרים ויאחזו בה – תפשונו תפקידי מפתח וראינו במצרים את ארצנו ושכחנו את א"י
51	"ונצעק אל ד' אלקינו" ואז ניגאלנו. כיצד צעקה מביאה גאולה?	לעבד אין אומץ לצעוק כיוון שחושש שהאדון ישמע אבל כאשר צעקנו אל ד' הראנו בכך שאיננו מפחדים יותר מהמצרים אלא בוטחים בד' וזה הביא את הגאולה
52	"ובמופתים זה הדם" מה היה המופת בדם?	פרעה היה טובל ביאור לא רק כדי להירגע, היאור היה האליל של פרעה וכאשר הוא טבל ביאור הוא כאילו השתחוה ליאור. אבל באמת פרעה לא השתחוה ליאור אלא חשב שהוא עצמו האליל ולכן היה משתחוה לבבואה שלו במים אבל במכת הדם לא יכל כבר לעשות זאת כי אין כבר הבבואה שלו ביאור שהרי הכל דם ואין פרעה
53	מה ההבדל בין שלושת הימים הראשונים של מכת החושך לשלושת הימים האחרונים של מכת החושך?	פסוק אחד אומר "ויהי חושך אפלה" ופסוק שני חוזר על אותו ענין "לא קמו איש מתחתיו" הכיצד? אלא שני הפסוקים מדברים על שני שלבים: שלושת הימים הראשונים – חושך שלא יכלו לראות. שלושת הימים האחרונים – חושך בעל ממשות בו לא היתה אפשרות לשבת. (א"ע אומר שיש מקום כזה באוקינוס)
54	משה אומר לחרטומים ולפרעה שה' יבצע את מכת בכורות "כחצות הלילה" ולמה לא אמר "בחצות"?	משה חשש שהחרטומים לא ידעו מתי היא שעת חצות האמיתית, וכאשר יראו שבחצות שלהם לא היתה מכת בכורות הם יאמרו שה' סתם מאיים, לכן אמר משה "כחצות".
55	בפרשתנו נאמר במכת הארבה "ואחריו לא יהיה כן" ואילו בארבה שבא בזמנו של יואל הנביא נאמר שלא היה ארבה כמוהו בעבר. כיצד ניישב את הסתירה?	מוכרחים לומר שאלו שתי תופעות שונות. בזמן משה היה זה ארבה מסוג אחד, ואכן לא היה אחריו כמוהו. בזמן יואל – הרבה סוגים ולכן לא היה כמוהו בעבר.
56	מדוע הסדר הוא: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול הרי הסדר ההגיוני היה צריך להיות: חכם, תם, שאינו יודע לשאול ורשע?	הבנים מסודרים לפי חברותות. החכם הוא היחיד שמסוגל לעזור לרשע מבלי שהוא עצמו יינזק ויושפע לרעה ממנו. התם הוא החברותא המתאימה לשאינו יודע לשאול. "הרשע צריך אור גדול" אומר האר"י לעומת זה שאינו ידע לשאול שדי לו באורו של התם
57	על הרשע נאמר "אילו היה שם לא היה נגאל" אבל הרי במצרים היו רשעים שלמרות רישעותם הם כן נגאלו כמו דתן ואבירם וכן מיכה שעשה פסל ועבר איתו את ים סוף?	החטא של הרשע שבגללו לא היה נגאל הוא "שהוציא עצמו מן הכללי" ולא ראה עצמו כחלק מעם ישראל אבל שאר הרשעים כן ניגאלו למרות רישעותם כיוון שלא הוציאו עצמם מכלל ישראל

<p>הפסוק הזה מתיחס גם לשאר גלויות ישראל בעתיד והוא אומר שיש שני מצבים בגלות. האחד "ועבדום" – עבדות והשני "ועינו" – עינוי. כלומר או שיעבידו את ישראל או יענו אותם. מתי רק יעבידו את ישראל? כאשר עם ישראל ישמור על תורתו ואמונתו בגלות. ומתי גם יענו את ישראל? כאשר עמ"י יאבד את תורתו ואמונתו</p>	<p>58 מדוע נאמר "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה" האם לא היה מספיק לכתוב "ועבדום" או "ועינו" אותם?</p>
<p>בהתחלה מה שהפריע להם היה רק קושי העבודה והשיעבוד ("ויאנחו בניי מן העבודה") אבל לאחר מכן קושי העבודה הביא אותם להרגיש צער לא רק על העבודה אלא גם צער "אל האלוקים מן העבודה" כלומר צער חילול שם ד' שנגרם ע"י העבדות</p>	<p>59 מדוע כתוב "ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה" הרי כבר נאמר כמה מילים לפני כן "ויאנחו בניי מן העבודה"?</p>
<p>ביציאתם ממצרים עברו דרך "בעל צפון" ובהגיעם לפתח א"י עברו דרך "בעל פעור". בעל צפון – עבודה זרה פנימית, מוסתרת מלשון הצפנה לעומת בעל פעור- עבודה זרה חיצונית, גלויה, ראותנית ופעורה. בצאת ישראל ממצרים נתקלו בבעל צפון, כלומר בנסיון לפגוע בפנימיות של ישראל, בסגולתם העצמית - באמונתם, ואילו על סף כניסתם לא"י נתקלו בבעל פעור, בכוחות שנאחזו בתאוות הגלויות החיצוניות שניסו להפילם ע"י תאוות גשמיות וחומריות</p>	<p>60 בשתי מקומות בעלי שם כמעט זהה עברו ישראל מרגע יציאתם ממצרים עד הגיעם לא"י. מהם? האם יש משמעות לשם שלהם?</p>
<p>במכת החושך היום והלילה כן פעלו שהרי לבניי היה אור במושבותם אבל כדי להכות במצרים הקב"ה ברא חושך מיוחד (לא חושך של לילה)</p>	<p>61 איך הביא הקב"ה מכת חושך על מצרים הרי הקב"ה הבטיח "יום ולילה לא ישבותו"?</p>
<p>כיוון שכתוב "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" כך ככל שנגדיל את מספר המחלות והמכות, אותו מספר לא יבוא עלינו ולכן רצו החכמים להגדיל יותר ויותר את מספר המכות שקיבלו המצרים במצרים ועל הים.</p>	<p>62 בהגדה יש מחלוקת כמה מכות הוכו המצרים במצרים ועל הים וכל תנא מוסיף ומגדיל את מספר המכות. מדוע?</p>
<p>1. אלו שני חגים שונים. חג הפסח הוא היום בו מביאים את קרבן פסח שהוא יד' ניסן שבו הקריבו את הקרבן מחצות היום. חג המצות מתחיל בליל הסדר למשך שבעה ימים שבהם אסור לאכול חמץ</p> <p>2. זהו אותו חג אבל יש לו שמות שונים</p> <p>הקב"ה קוראו – חג המצות, ישראל קוראין אותו – חג הפסח. וזהו שנאמר בשיר השירים: "אני לדודי – ודודי לי", אנו מספרים בשבחו של מקום, והוא אומר את שבחנו</p> <p>הקב"ה קוראו חג המצות, לאמר: ראו את עמי, שמקיימים מצוותי, ואוכלים לכם עוני – מצות.</p> <p>עם ישראל קוראו חג הפסח, לאמר: ראו בוראנו, שפסח על בתינו, ופינו סח את גבורותינו.</p>	<p>63 מדוע חג הפסח נקרא גם חג המצות?</p>

את המכות חשך שחן, כנס, אפשר לקרוא במבנה שלהלן מכמה כיוונים. מה המיוחד דוקא במכות אלו?

ח ש כ

ש ח נ

כ נ מ

פרק ב'

”כִּשְׂר לַפֶּסַח” : שו”ת בעניני הכשרת כלים, ליל הסדר וחג הפסח

מס'	השאלה	התשובה
1	איך מכשירים את השיש לפסח ?	יש לנקות היטב באמצעות חומר ניקוי חריף (מסיר שומנים ואקונומיקה וכדו'). לאחר מכן יש לערות מים רותחים מכלי ראשון כאשר הקומקום רותח ואם חושש שהשיש יתקלקל, ינקה אותו היטב ולאחר מכן יצפה אותו בנייר אלומיניום יש המכסים את השיש על ידי נייר אלומיניום עבה וכדו' גם אם עירו עליו מים רותחים כאמור. <u>לדעת הרב מרדכי אליהו זצ”ל</u> : אם לשים בצק על השיש, חובה לכסותו לאחר ההכשרה.
2	איך מכשירים את הכיור לפסח?	<u>לדעת הרב עובדיה יוסף</u> : יש לערות על הכיור מקומקום רותח 3 פעמים. אע”פ שהוא עשוי מחרס כיון שרגילים לשטוף את הכלים בסבון, ולכן יש להניח שהכיור בלע חמץ פגום שאינו ראוי לאכילה. <u>לבני אשכנז</u> : יש להניח בתוך הכיור לאחר הכשרתו – כיור פלסטיק או חומר אחר כדי שהכלים לא יונחו על הכיור עצמו. יש להיזהר שתהיה זרימה שוטפת לביוב.
3	הכשרת מעמד ליבוש צלחות, מסננת בכיור, משולש האשפה – כיצד מכשירים אותם?	ברזים ומעמד לייבוש צלחות - די לנקות היטב במים צוננים ובסבון. המסננת בכיור ומשולש האשפה -יש להחליפם לפסח.
4	כיצד מכשירים שולחן לפסח ?	יש לערות עליו מים מקומקום רותח כלי ראשון. אם יש חשש שהעץ או הפורמייקה יתקלקלו ע”י המים הרותחים, די בשטיפה יסודית ולאחר מכן להניח מפה מיוחדת לפסח ולא להסירה במשך כל החג. שולחן אוכל שכל השנה יש עליו מפה או כיסוי – אין צריך הכשר כלל. די בניקוי השולחן ובכיסויו במפה חדשה. אפשר להכשיר מפה ע”י כיבוס במים חמים שהיד סולדת בהם
5	כיצד מכשירים את מבערי הגז ?	<u>יש לבצע ניקוי יסודי של החורים, ולאחר מכן להבעירם (כ-5 דק”)</u> עד שיתחממו . טוב להחמיר – ולהכשירם בהגעלה.
6	כיצד מכשירים את ”החצובה” (מסגרת הברזל שמניחים עליה את הסיר בשעת הבישול) ?	ראשית יש לנקותם היטב מכל מיני שאריות אוכל ולאחר מכן <u>מנהג הספרדים</u> : לדעת הרב עובדיה יוסף – יש לכתחילה להכשיר ע”י הגעלה בכלי ראשון שעל האש ואם אפילו עירה עליהם מים רותחים מכלי ראשון היכשרו בכך . לדעת הרב מרדכי אליהו זצ”ל – יש להחמיר ולהכשיר ע”י ”ליבון קל”. <u>ומנהג בני אשכנז</u> : להחמיר ולהצריך ליבון רגיל (חמור). (רצוי לקנות חצובות לפסח)
7	כיצד מכשירים את המשטח שמתחת המבערים והחצובה ?	<u>מעיקר הדין</u> – די בניקוי בלבד (מאחר ואין מניחים עליו סירים). <u>יש המחמירים</u> – לערות מים מקומקום רותח או לכסותו בנייר כסף (מחשש שמא יפול בפסח דבר מאכל מהסיר ויבוא לאוכלו). <u>אך טוב להחמיר</u> - ולעשות את שני הדברים הנ”ל, גם עירו מקומקום רותח וגם לכסות בנייר כסף. (כיון שלעיתים נופל אוכל, המחבר בין התחתית לבין החצובות או הסיר).

8	כיצד מכשירים את כפתורי ההדלקה ?	די לנקות כל כפתור במטלית. לדעת הרב מרדכי אליהו זצ"ל: יש להחמיר ולערוך מים רותחים.
9	כיצד מכשירים את המקור ?	די לשטוף ולנקות במים ובסבון. הטעם לכך: כיון שלא בלע חמץ ע"י חום (אפע"כ יש כמובן להפשיר את המקפוא ולנקותו). אם יש מקום שיש בו חמץ ואי אפשר לנקותו, יש לשפוך שם אקונומיקה וכדו' בכדי שיפסל ממאכל. (לא לשכוח את החריצים בגומי האיטום של הדלתות)
10	כיצד מכשירים את תנור האפייה ? (לכתחילה לא כדאי להשתמש!)	לדעת הרב מרדכי אליהו זצ"ל: אין להכשיר כלל תנור אפייה לפסח, אפילו אם מפרקים הדלת ומנקים היטב, אלא במקרים מיוחדים (מפעלים ומוסדות) ולאחר התייעצות עם רב. <u>תנור שאין משתמשים בו בפסח: חייבים לנקותו כמו הכלים ולכסותו או להדביק עליו נייר דבק כדי שלא יפתח.</u> <u>עם זאת, לדעת הרב עובדיה יוסף ופוסקים אשכנזים – ניתן להקל ולהכשיר תנור ביתי באופן הבא:</u> (1) אין להשתמש בתנור 24 שעות (2) יש לנקות ניקוי יסודי בחומרי ניקוי המיוחדים לתנורים (מסיר שומנים) (3) יש להסיק את התנור על חום מקסימאלי למשך כשעה <u>לדעת פוסקים אשכנזים ואחרים: בנוסף לאמור לעיל יש לפרק את דלת התנור וידית הפתיחה – כדי לנקות את החמץ שהצטבר שם. ואם הדבר אינו אפשרי: יש לשפוך חומר ניקוי חריף (אקונומיקה וכדו') בין כל הסדקים כגון: בין הזכוכית למתכת וכדו' בעוד התנור חם.</u> <u>אין אפשרות להכשיר לפסח תבניות אפיה ורשתות מכיוון שצריכות ליבון חמור ואינן יכולות לעמוד בחום הגבוה ולכן יש להשתמש בפסח – בתבניות חדשות או חד פעמיות.</u>
11	איך מכשירים תנור פריוליטי (ניקוי עצמי) ? אם יש פרורים בין שתי הזכוכיות בדלת התנור ואין אפשרות להגיע לשם כדי לנקות. האם מותר להשתמש בתנור ?	התנור הפריוליטי שורף את כל מה שיש בו ולכן הוא הקל ביותר להכשרה לפסח, ואע"פ שיש בדלת מעט פיורורים כיון שאין דרך להגיע אליהם, ובודאי אינם ראויים למאכל, די לנקות ידנית מה שניתן ולאחר מכן די בנקיון העצמי שהתנור עושה לעצמו. (ע"פ הרב אברהם יוסף בתוך אתר מורשת) (כמובן שתבניות אין להכשיר)
12	כיצד מכשירים את המיקרוגל ?	<u>לדעת הרב מרדכי אליהו זצ"ל ואחרים: לכתחילה אין להכשיר מיקרוגל לפסח</u> מיקרוגל בעל גוף חימום (השחמה) כדין תנור אפיה. מיקרוגל ללא גוף חימום (השחמה) יש המקילים להכשירו כדלהלן: (1) לנקותו היטב במטלית לחה (2) להמתין 24 שעות ללא שימוש (3) להרתיח כוס עם מים (רצוי עם מעט סבון), עד שיתאדו מתוכו כל המים. (4) במשך הפסח יש לחמם בו מוצרים רק כשהם בכלים סגורים.
13	איך מכשירים כיריים קרמיות ?	כיריים קרמיות הן מזכוכית ולכן יש לנקותן היטב, לערוך עליהן מים רותחים, לחכות שיתיבשו ואז להפעילן לדקות בודדות ועדיף גם לכסותן בנייר כסף.

14	כיצד מכשירים פלטה של שבת?	<p>לדעת הרב עובדיה יוסף: יש לנקות היטב, לערות מים רותחים מקומקום רותח כלי ראשון</p> <p>לדעת פוסקים אשכנזים ולדעת הרב מרדכי אליהו זצ"ל: בנוסף לאמור לעיל יש גם לחמם את הפלטה לשעתיים ולכסותה בנייר כסף.</p> <p>לדעת הרב מרדכי אליהו זצ"ל: פלטה שמחממים עליה חמץ ישירות (כגון שמניחים עליה חלות מערב שבת), הרי היא כמו תנור, שצריכה ליבון ואי אפשר להכשירה לפסח.</p>
15	מהם הכלים שאין אפשרות להכשירם כלל?	<p>אין אפשרות להכשיר: כלי חרס, כלי פורצלן, וי"א שגם כלי זכוכית. כמו כן אין להכשיר מחבת טפלון וכן תבניות של תנור אפיה, סיר אפיה, סיר עוגה, סיר פלא, מערוך ללישת בצק, נפה, מסננת, ויש ממליצים לא להכשיר מיקרוגל כלל וגם לא תנור אפיה.</p>
16	איך מכשירים תרמוס?	<p>אם הישתמש בו בחמץ יש לערות לתוכו מים רותחים מכלי ראשון ולדעת הרב אליהו זצ"ל אין אפשרות להכשירו כי דינו כדין זכוכית ואם השתמש בו רק למים בלבד מספיק רק להדיח ולשטוף אפילו רק בצונן</p>
17	איך מכשירים כלי כסף?	<p>הכשרם כשאר כלי מתכת לגבי כוס של קידוש יש האומרים שאפשר להכשירו אפילו ע"י שטיפה והדחה במים צוננים בלבד ולדעת הרב אליהו זצ"ל יש להגעיל את הגביע והצלחת</p>
18	איך מכשירים בקבוק של תינוק (שאינו מזכוכית)?	<p>ראשית יש לנקותו היטב מכל שיירי אוכל והכשרו על ידי ערוי מים רותחים מכלי ראשון.</p>
19	איך מכשירים מדיח כלים?	<p>יש האוסרים להכשיר מדיח כלים כלל ויש מקילים ומתירים להכשיר כדלהלן:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) לבצע ניקוי היטב מכל שיירי מאכל 2) לא להשתמש בו 24 שעות 3) להפעיל את המכונה עם מימיה החמים (בלי כלים בתוכה) <p>רצוי להחליף את המסננת המגשים והרשתות</p>
20	איך מכשירים שיניים תותבות?	<p>לדעת הרב אליהו זצ"ל יש לנקותם היטב (יום לפני פסח ולא בערב פסח) ולאחר מכן לערות עליהם מים חמים מכלי שני אע"פ שאין היד סולדת בהם כדי שלא יתקלקלו ולדעת פוסקים אחרים טוב להחמיר ולערות עליהם מים חמים מכלי ראשון</p>
21	איך מכשירים קולט אדים הנימצא מעל הכיריים ומתחמם מהאדים של האוכל המתבשל?	<p>לדעת הרב אליהו זצ"ל יש לנקותם ולערות עליהם מים חמים ולצפותם בנייר כסף. אם לא כיסה, ועברו 24 שעות מאז שבישל חמץ האוכל מותר בדיעבד (נותן טעם לפגם)</p>
22	האם יש חובה לנקות ספרים לפסח?	<p>ספרים שרגילים להביאם לשולחן האוכל כגון ברכת המזון, זמירוניס, או כל ספר אחר שמביאים לשולחן – אין להשתמש בהם בפסח אלא יש לנקותם ולהניחם בין כלי החמץ או מוצרי החמץ הנמכרים לגוי.</p> <p>ספרים אחרים שלא רגילים להיות על השולחן בזמן האוכל – יש נוהגים לבדקם ולנקותם ויש נוהגים להקל ולהשתמש בהם ללא בדיקה</p>
23	האם חובה לפרק מכשירים עד כדי הגעה לפנימיותם וכן את מושבי הרכב או להזיז ארונות וחפצים כבדים ביותר על מנת לסלק משם את החמץ?	<p>באופן עקרוני מקומות שיד אדם אינה מגיעה לשם וכדי להגיע לשם צריך פעולה מורכבת של פירוק לגורמים באמצעות מברג וכד' או הזזת ריהוט מאסיבי וכבד ביותר פטורים מניקיון ובדיקה ויכול לסמוך על ביטול החמץ. בכל זאת אם ישנה אפשרות לשפוך במקומות אלו חומר שיפסול את החמץ ממאכל כלב, רצוי לעשות זאת. (בכל מקרה, יש לנקות מתחת למקרר ולמרות כובדו להזיזו)</p>
24	מה פירוש המילים "ללא חשש שרויה"?	<p>יש האוסרים כל מגע של מצה במים או נוזל כלשהוא כיוון שלדעתם, שאריות הקמח שעל המצה עלולים להחמיץ בשל כך ולכן אין הם אוכלים מצה "שרויה" שבאה במגע עם מים כנ"ל או שבושלה במים או טוגנה בשמן וכד'. מאידך רוב הציבור לא מקפיד בכך ואוכל "שרויה" כיוון שלדעתם הקמח הנמצא על המצה הוא כבר אפוי וקמח אפוי לא מחמיץ גם אם יבוא במגע עם מים</p>

25	<p>מהי "מצה עשירה" והאם מותר לאוכלה ?</p> <p>"מצה עשירה" היא מצה שהקמח שלה נילוש עם מי פירות או יין או חלב וכד'. לדעת פוסקי רוב פוסקי ספרד מצה כזו מותרת באכילה (בתנאי שלא היה בה אפילו טיפה קטנה ביותר של מים) כיוון שמי פירות לא מחמיצים את הבצק (ואפילו אם היא טופחת אין זה נקרא חימוץ) בכלל. מאידך לדעת פוסקי אשכנז אין לאכול "מצה עשירה" וכן לדעת הגר"מ אליהו, ולכן הוא אוסר באכילה את "עוגות היין".</p>
26	<p>באיזה מקרה מותר לאשכנזים לאכול קיטניות בפסח ובאיזה מקרה אסורות הקיטניות גם לספרדים?</p> <p>אישה אשכנזיה שנישאה לספרדי, יכולה לאכול קיטניות בפסח (וטוב שתעשה התרה לפני כן) וכן ספרדיה הנשואה לאשכנזי, אסור לה לאכול קיטניות בפסח בביתה אבל בבית הוריה, מותר לה.</p>
27	<p>האם יש לבער מהבית חיטים או מיני דגן אחרים הדבוקים בתמונה ? האם יש לבער מהבית כרית המלאה בכוסמת וכד'?</p> <p>יש להוריד את התמונה מהקיר ולהצניע אותה ולמכור אותה עם כל החמץ הנימכר וכל זה לא רק מהטעם שמא האדם יאכל את השיבולת אלא גם מהטעם שאסור לראות בבית הפרטי חמץ ואפילו שהוא לא ראוי לאכילה כגון שהשיבולים צבועות וכדומה. וכן הדין למי שיש לו כרית או שמיכת פוך שמלאה בכוסמת שיש להצניעה ולמוכרה עם החמץ הנימכר עד לאחר חג הפסח</p>
28	<p>האם קמח סגור בשקית הוא חמץ וצריך לבערו או למכרו ?</p> <p>בקמח שנשאר בשקית פתוחה יש חשש חמץ שמא תוך כדי השימוש הקמח נרטב והחמיץ וגם כיוון שלותתים אותו במים בזמן היצור ואפילו בקמח בשקית סגורה יש חשש חמץ כיוון שלותתים אותו במים בזמן היצור. לכן יש להיפטר ממנו לפני פסח ואם לא, יש למכרו יחד עם כל החמץ</p>
29	<p>האם סבון, משחת נעליים, מי בושם ומוצרי קוסמטיקה שנעשו ללא הכשרה מיוחדת לפסח, מותרים בשימוש בהם ע"י אכילה אבל שפתונים (אודם) אסורים בשימוש כיוון שעלולים לחדור לפה. לדעת הרב אליהו זצ"ל אין להשתמש בקרם ידיים ללא כשרות לפסח.</p> <p>האם סבון, משחת נעליים, מי בושם ומוצרי קוסמטיקה שנעשו ללא הכשרה מיוחדת לפסח, מותרים בשימוש בהם ע"י אכילה אבל שפתונים (אודם) אסורים בשימוש כיוון שעלולים לחדור לפה. לדעת הרב אליהו זצ"ל אין להשתמש בקרם ידיים ללא כשרות לפסח.</p>
30	<p>האם כל תרופה מותרת בפסח ?</p> <p>אם התרופה היא לצורך חולה (אפילו שאין בו סכנה) ואין לה טעם ורק בולעים אותה – מותר .</p> <p>אם התרופה היא לצורך חולה (שאינו בו סכנה) ויש לה טעם (סירופ, כדורי מציצה) – אסור ויש למצוא תחליף כשר</p> <p>אם התרופה היא לצורך חולה (שיש בו סכנה) ואפילו יש לה טעם (סירופ, כדורי מציצה) – מותר.</p> <p>אם התרופה היא לצורך מיחוש בלבד (כאב ראש) – אסור.</p> <p>וטוב להחמיר ורק בתרופות שיש עליהן אישור. רשימת תרופות כשרות לפסח שנת תשע"ב אפשר למצוא ב: http://www.babakama.co.il/files/pesach-trufot-meuhedet-2012-1.pdf</p>
31	<p>האם ויטמין בכדורים או בנוזל לשתיה (המופק משרשים טבעיים וטעמו רע) צריך הכשר מיוחד לפסח ?</p> <p>בימי הפסח עדיף להימנע מלקחת אותם, אם זה אפשרי. אבל אם זה לא אפשרי והם כדורים שבולעים אותם אפשר להקל, מאידך אם יש בהם טעם כלשהו מותר לקחתם רק אם יש עליהם הכשר לפסח.</p>
32	<p>האם פופקורן מותר באכילה בפסח ?</p> <p>פופקורן אינו חמץ אולם הוא עשוי מתירס, לפי מנהג רוב האשכנזים תירס נחשב לקטניות. לכן פופקורן מותר לספרדים אם יש עליו הכשר לפסח (כיוון שמשתמשים בקלייתו בשמן ואולי חומרים אחרים ובכלים שיכולים להיות של חמץ), ונאסר לאשכנזים בגזירת קטניות.</p>

33	האם יש חשש חמץ במשקה צ'יקו, אינקה וכד' ?	משקה זה נעשה מדגניים או מעולש, בשני המקרים הוא אינו כשר לפסח וחובה לבערו או למוכרו לגוי קודם הפסח. כנ"ל הדין לכל משקה דגניים נמס.
34	האם מברכים על הציפורן בהבדלה בפסח?	לא משתמשים בציפורן בפסח כיון שיש בו חשש חמץ (נטעי גבריאל פסח חלק ב פרק סב סעיף ה, פסקי תשובות סימן תסז סעיף י).
35	האם מותר לאכול קליות (גרעינים ואגוזים וכד' קלויים) בפסח (גם למי שאינו מקפיד על קיטניות) ?	נוהגים לפזר קמח על קליות (גרעינים ואגוזים וכד' קלויים) כדי שהמלח יידבק עליהם וכן על פירות כמו תאנים מיובשות ולכן גם למי שלא מקפיד על קיטניות אסור לאוכלם בפסח ללא הכשר
36	אם לא הספקתי ללמוד מסכת שלימה, או לא אוכל להשתתף בסיום מסכת בערב פסח בציבור. מה לעשות ?	אפשר ללמוד מסכת "אבות", שהיא מסכת קצרה וקלה יחסית, ובתנאי שהלימוד יהיה בהבנה עם פירוש רבי עובדיה מברטנורא או קהתי, ולעשות סיום פרטי (לא עבור ציבור).
37	האם מותר לעבוד בערב פסח (יום יד' ניסן) לאחר חצות היום ?	בערב פסח החל מחצות היום ואילך אסור לעבוד בגלל הסיבות הבאות : (1) כדי שיוכל להכין את ליל הסדר וכן כדי שיגיע לליל הסדר רענן (2) את קרבן פסח הקריבו מחצות היום וזמן ההקרבה הוא כיו"ט ולא עובדים. אבל מותר לעשות מלאכות שמותר לעשות אותן בחוה"מ כגון דבר האבד, מלאכה שאינה מעשה אומן אם יש בה צורך ואם היא לצורך החג גם תיקון בגד שנקרע אפילו מעשה אומן. מאידך לפני חצות היום, אם נהגו באותו מקום לעבוד- מותר לעבוד ואם לא נהגו באותו מקום לעבוד – לא עובדים.
38	תספורת, כביסה – האם מותרים בערב פסח ?	בערב פסח, בגלל איסור המלאכה לאחר חצות היום, אסור להסתפר (אלא אם כן האדם מספר את עצמו או מסתפר אצל גוי) וכן אסור לכבס בגדים (גיהוץ, ציחצוח נעלים, גזיזת ציפורנים – מותר).
39	מתי אסור לאכול מצה ולמה ?	אסור לאכול מצה בערב פסח (ויש מחמירים מר"ח ניסן) כיוון שחז"ל רצו שהאדם יטעם את המצה בפעם הראשונה בליל הסדר וכך ירגיש את החוויה של יציאת מצרים בעיתה. כל האיסור הוא במצה שיוצאים איתה ידי חובה בליל הסדר אבל מצה שלא יוצאים איתה ידי חובה בליל הסדר, כמו מצה מבושלת או מטוגנת או מצה עשירה (למי שנוהג לאוכלה) – מותר לאוכלה בערב פסח. ובמקומות ציבוריים כמו בתי מלון ובתי חולים שיש חשש שאם לא יתירו אכילת מצה בערב פסח, יאכלו חמץ, מותר לאכול מצה שכאשר הכינו אותה לא אמרו שהיא לשם מצות מצה (כמו שאומרים לגבי המצות הרגילות). מאידך, עוגה שנאפתה מקמח מצה אפויה אסורה בערב פסח כיוון שהיא לא נקראת מצה עשירה שהרי היא נאפתה כבר.
40	מה לא עושים בערב פסח החל מהשעה העשירית (השנה השעה העשירית בתל אביב לפי שעון קיץ היא) ?	אחרי השעה העשירית אסור לאכול ארוחה משביעה אבל מצה עשירה עד כביצה (56 גרם) מותר או פירות וירקות. כל זה כדי שיגיע לליל הסדר קצת רעב ויהנה מאכילת המצות.
41	מה מברכים על מצה מבושלת או מטוגנת ?	על מצה מבושלת או מטוגנת בפסח מברכים "המוציא". (האוכל מצה במהלך השנה מברך לדעת האשכנזים "המוציא" ולדעת הספרדים "מזונות" אא"כ קבע עליה סעודה)

<p>גם הבכורים בעם ישראל היו צריכים להיענש במכת בכורות כיוון שהיו בהם עובדי עבודה זרה ולכן כל בן בכור, ואם הוא קטן, אביו, צריכים לצום בערב פסח אבל כיוון שכיום הדבר קשה ויגיעו לליל הסדר חלשים וירצו לאכול מהר וכך לא יקיימו את המצוה העיקרית של ליל הסדר שהיא סיפור יציאת מצרים, הקלו עליהם חז"ל להשתתף בסעודת מצוה כמו ברית מילה, סיום מסכת וכד'. כאמור אם הילד קטן על אביו להשתתף במקומו ואם הוא כבר בגיל בר מצוה עליו לבוא בעצמו לסיום</p>	<p>מי צריך לצום בערב פסח ומה עליו לעשות אם הדבר קשה לו ?</p>	<p>42</p>
<p><u>בליל פסח בבית הכנסת</u> אומרים הלל שלם וכן <u>בליל הסדר בהגדה</u> וכן למחרת <u>(שחרית של יו"ט של פסח)</u>. מאידך <u>בחול המועד פסח אומרים בדילוג בגלל שתי סיבות</u></p> <p>1) בכל יום בפסח הקריבו את אותו קורבן (משא"כ בסוכות שכל יום הקריבו מספר אחר של קורבנות ולכן אומרים בסוכות הלל שלם בכל יום)</p> <p>2) בשביעי של פסח אומרים הלל בדילוג (ולא שלם) כיוון שבאותו לילה טבעו המצרים בים והקב"ה אומר "מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה" כך שאם נאמר בחוה"מ של פסח הלל שלם יוצר מצב לכאורה שחול המועד יותר חשוב משביעי של פסח שהוא יום טוב, ולכן גם בחוה"מ אומרים הלל בדילוג.</p>	<p>מתי בפסח אומרים הלל שלם ומתי בדילוג ומדוע ?</p>	<p>43</p>
<p>1) אסור למכור חמץ בפסח (אפילו לגויים) כיוון שנהנה מהרווח שבמכירה</p> <p>2) אסור לתת לחיות מחמד ובע"ח שברשותי אוכל חמץ כיוון שיש לבעלים הנאה מכך שבעה"ח שברשותם אוכלים ומתפתחים. לכן יש להקפיד לקנות מזון כשר לפסח לבע"ח. יש מזון כשר מתוצרת בית יצחק שאינו מכיל דגנים ומרכיב הפחמימות הוא קמח תירס וסורגום. המזון כשר לפסח (יש לבדוק בכל שנה אם ההכשר עדיין קיים) באישור הרב הראשי מועצה אזורית גן רווה, הרב דורי נאמן. את המזון ניתן למצוא ברשתות המובילות או להזמין ישירות בבית הרופאים הווטרינרי בטלפון 1-800-20-16-16.</p> <p>3) מוצרי קוסמטיקה למרות שאינם כשרים לפסח ונהנים מהם, מותרים כיוון שפסולים לאכילת כלב, פרט לשפתון שצריך להקפיד שיהיה כשר לפסח כיוון שעלול לחדור לפה ועלולים לטעום ממנו. לדעת הרב אליהו זצ"ל אין להשתמש בקרם ידיים ללא כשרות לפסח.</p> <p>4) יש מחמירים ומקפידים לצרוך בפסח חלב שנחלב לפני פסח כדי שלא יהנו מחלב שבא מבהמה שאולי אכלה חמץ בפסח ונמצא שנהנים מחמץ</p>	<p>"לא יאכל חמץ" מכאן שאסור להינות מחמץ (כשם שהאוכל גורם הנאה לאדם) בפסח. באילו מקרים יש בעיה של הנאה מחמץ ?</p>	<p>44</p>
<p>חז"ל חששו שאם נדחה את הבדיקה לתוך הלילה, האדם ילך לישון וירדם ויפסיד את הבדיקה ולכן חייבו לבדוק ממש בתחילת הלילה. בגלל סיבה דומה לזו אסרו חז"ל לאכול ולשתות חצי שעה לפני הבדיקה שמא ישכח לבדוק בזמן. (אבל לטעום מזונות פחות מכביצה – 58 גר' או פירות או ירקות מותר)</p>	<p>"אור ליד' בודקין את החמץ" האם יש לבדוק ממש בתחילת הלילה (כשיש כאילו עדיין אור והלילה מתחיל) ?</p>	<p>45</p>
<p>לדעת הרב אברהם יוסף אין צורך להכשר מיוחד לפסח ל כוסות ותבניות חד פעמיות כיון שגם אם היה חמץ בשלבי היצור הוא ניפסל לאכילה.</p>	<p>האם כוסות ותבניות חד פעמיות צריכים הכשר לפסח ?</p>	<p>46</p>
<p>צריך להסב בליל הסדר (לצד שמאל) כשאוכל ושותה יין כדלהלן: ב"מוציא מצה", (כשאוכל 2 "כזית" מצה) ב"כורך" (כשאוכל 1 "כזית" מצה) ב"צפון" (כשאוכל 1 כזית מצה באפיקומן) בשתיית 4 הכוסות.</p> <p>מי שלא הסב באכילת המצות צריך לשוב לאכול מצה וכן אם לא הסב בשתיית היין צריך שוב לשתות (אישה שלא הסיבה בדיעבד, לא צריכה לחזור) ההסיבה מסמלת את החירות ובליל הסדר אנו מסמלים את היותנו בני חורין.</p> <p>ההסיבה נעשית דווקא לצד שמאל משני טעמים (א) כיוון שאוכלים ביד ימין כך שאי אפשר להסב לימין (ב) שמא יקדים קנה לושט, היינו, קנה הנשימה שנמצא בצד שמאל עלול להיפתח עם ההסיבה ולגרום לחדירת האוכל לתוכו ולחנק.</p>	<p>מתי צריך להסב בליל הסדר ?</p>	<p>47</p>

<p>בליל סדר החיוב הוא לאכול מצה פשוטה מכיוון שהיא מזכירה לנו "לחם עוני", מצה עשירה אינה מסמלת לחם עוני שהרי היא טעימה ועשירה במרכיביה ומאחר שלא יוצאים בה ידי חובת מצה מותר לאוכלה בערב פסח. (והאשכנזים החמירו וגם חלק מפוסקי ספרד)</p>	<p>48 האם מותר לאכול בערב פסח מצה עשירה (שנילושה עם מי פירות, יין, וכד') ?</p>
<p>את החרוסת עושים מאגוזים רימונים שקדים תאנים תמרים תפוחים ותבלינים. החרוסת היא כנגד הטיט ומכינים אותה מפירות, להם נמשלו ישראל ב"שיר השירים": אגוז – "אל גינת אגוז ירדתי", רימונים – "כפלח הרימון רקתך", שקדים – שייך למשפחת האגוזים, תאנים – "התאנה חנתה פגיה" (יש להקפיד שהתאנים לא תהינה מיובשות עם אבקה לבנה מחשש חמץ) תמרים – "אמרתי אעלה בתמר", תפוח – "תחת התפוח עוררתיד" וכן שמים תבלינים הדומים לתבן זכר לתבן שאספו בני ישראל במצרים (כמו זנגביל).</p>	<p>49 מאילו פירות ותבלינים יש להכין את החרוסת</p>
<p>יש להניח 3 מצות, ראשית, צריך שתי מצות כמו בכל שבת ויום טוב, בהם לוקחים "לחם משנה" (כנגד המן שירד ביום השישי גם לשבת) ומצה שלישית, לבצוע אותה כדי לקיים "לחם עוני" דהיינו לברך "המוציא" גם על שתי מצות וגם על מצה שבורה המסמלת "לחם עוני", שנית, כנגד כהן לוי וישראל, שלישית, זכר לשלוש סאים קמח סולת שאמר אברהם לשרה להכין למלאכים, דבר שהיה בפסח.</p>	<p>50 כמה מצות יש להניח בקערת הסדר ?</p>
<p>ב "מוציא מצה" – עורך הסדר צריך לאכול פעמיים כזית מצה ושאר בני הבית שאינם אוכלים מהמצה שלו יכולים לאכול רק כזית אחד ב "כורך" – גם עורך הסדר וגם כל אחד מהמשתתפים אוכלים כל אחד לפחות כזית אחד מצה ב "צפון" – גם עורך הסדר וגם כל אחד מהמשתתפים אוכלים כל אחד לפחות כזית אחד מצה (ויש שאוכלים בצפון פעמיים כזית מצה) לסיכום: עורך הסדר – לפחות 4 כזית מצה שאר משתתפי הסדר - 3 כזית מצה</p>	<p>51 כמה כזית מצות צריך לאכול בליל הסדר ומתי ?</p>
<p>יש מודדים בנפח ויש במשקל ויש בענין זה דעות שונות. הדעות העיקריות הן: כזית = שליש מצת מכונה. ולדעת הגר"ע יוסף כזית = מצת מכונה שלימה (30 גר').</p>	<p>52 כמה מצה צריך לאכול כדי לאכול כזית מצה ?</p>
<p>יש לנו כלל האומר "תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם" ומאחר ותפילת ערבית יותר תדירה ושכיחה מבדיקת חמץ הבאה רק פעם בשנה, אנו מקדימים את תפילת ערבית (כנ"ל בנרות חנוכה) וגם בגלל שבמהלך תפילת ערבית אנו מקיימים מצוה מדאוריתא והיא "קריאת שמע" וקבלת עול מלכות שמים.</p>	<p>53 מתי צריך לבדוק חמץ, לפני מעריב או לאחר מעריב ?</p>
<p>המשנה אומרת: "אלה ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח? בחזרת ובעולשין ובתמכא ובחרחבינא ובמרור", בגמרא (פסחים לט') בחרו בחזרת שהיא חסה כמרור, ראשית בגלל שהמילה "חסה" היא מלשון "חס" שה' חס וריחם עלינו ושנית בגלל שהחזרת (החסה) תחילתה (ראשי העלים) מתוק וסופה (השורש) מר, כך עשו המצרים לאבותינו בתחילה הושיבו במיטב הארץ ובסוף מיררו את חייהם. בכל מיקרה יש להשתמש בחסה מגידול ללא תולעים (קטיף וכד') או לנקות עלה עלה בדקדקנות ולפי הילכות ניקוי ירק מתולעים</p>	<p>54 האם אפשר להשתמש בחסה כמרור בקערת הסדר ?</p>

55	האם חייבים לאכול זוקא כרפס בליל הסדר או שאפשר להשתמש בירק אחר?	צריך לאכול דבר שברכתו "בורא פרי האדמה" ולכן אפשר לאכול גם תפוח אדמה מבושל וכד' אבל נוהגים לאכול דווקא כרפס ויש בו רמז שראשי התיבות כרפס מורכבות מהמילים סי' פרך (שישים ריבוא עבדו בפרך) או שהוא רמז לכתונת "הפסים" של יוסף שהביאה לגלות מצרים, נהגו לטבלו בחומץ כיוון שיש בו ארס והארס נקהה על ידי החומץ.
56	מה אסור לעשות לאחר אכילת האפיקומן?	בזמן שביית המקדש היה קיים היתה המצווה העיקרית בליל הסדר (בנוסף ל"והגדת לבנד") אכילת קורבן הפסח, והרמב"ם (הלכות חמץ ומצה ח/ט) כותב "באחרונה אוכל מבשר הפסח אפילו כזית ואינו טועם אחריו כלל ובזמן הזה אוכל כזית מצה ואינו טועם אחריה כלום כדי שיהיה הפסק סעודתו וטעם בשר הפסח או המצה בפיו <u>שאכילתו היא המצווה</u> ". כלומר אסור לאכול ולשתות לאחר האפיקומן כדי שטעם המצה ישאר בפיו. אבל אם נישאר לאחר ההגדה לומר ד"ת ושירים לקב"ה מותר לשתות משקאות קלים או מתוקים (שתיה בלבד).
57	האם במוצאי יו"ט (הראשון וגם האחרון) מברכים בהבדלה על נר ועל בשמים?	בדרך כלל מברכים במוצאי שבת על נר כיוון שבשבת ההדלקה נאסרה ועתה במוצאי שבת היא מותרת ולכן מדליקים נר ע"מ לסמל את ההיתר, אך ביום טוב מותר להעביר מאש לאש ולכן אין היכר מיוחד בהדלקת הנר במוצאי יום טוב ולכן לא מברכים על הנר. ולגבי הבשמים, כל הטעם של הבשמים זו הנשמה היתירה של שבת שמסתלקת ואנו מריחים אותם כדי להשיבה, אך ביום טוב אין נשמה יתירה ולכן לא מברכים על בשמים.
58	עד מתי אפשר לאכול את האפיקומן?	יש לסיים אכילת אפיקומן לפני חצות הלילה (בתשע"א חצות ב ג"ש בשעה 24:40 לפי שעון קיץ) ובדיעבד אם כבר הגיע זמן חצות הלילה יוצא ידי חובה גם אחר חצות
59	האם נכון שיש לאכול אפיקומן רק במקום אחד, בחדר אחד ובשולחן אחד?	נכון. והסיבה היא מפני שהאפיקומן הוא זכר לקורבן פסח שבו נאמר "בבית אחד יאכל"
60	האם יש לסיים את ההגדה לפני חצות הלילה?	לכתחילה יש לסיים את ההגדה לפני חצות. אבל בדיעבד יכול לומר את ההגדה גם לאחר חצות ולסיים את ברכת "אשר גאלנו" בשם ומלכות כרגיל
61	האם יש ענין להזמין אורחים לליל הסדר?	יש ענין גדול להזמין לליל הסדר אנשים בודדים, עניים, או הנימצאים בצרה כלשהיא בין אם הם מבני המישפחה ובין אם הם לא מבני המשפחה, אין שימחה לפני הקב"ה כמו שימחת העניים והכלים השבורים.
62	האם צריך להכין קערת סדר לכל משתתף או רק לעורך הסדר?	בענין זה יש מינהגים שונים. יש שמניחים קערת סדר אחת בלבד בשולחן והיא עבור עורך הסדר. יש הנוהגים להניח קערה לפני כל אדם נשוי המשתתף בסדר
63	האם מותר להשתמש בכלים חד פעמיים לליל הסדר לאור ההלכה שיש להניח על שולחן הסדר כלים יקרים ומכובדים המבטאים את החירות?	לכתחילה יש להניח על השולחן ולהשתמש בכלים הכי יקרים ויפים בליל הסדר אבל אם יש אורחים רבים ויהיה קושי רב לשטוף כלים ועד שעה מאוחרת בלילה אפשר להשתמש בכלים חד פעמיים בתנאי שיהיו קשיחים, איכותיים ביותר ובצבעים מכובדים ומרהיבים
64	איך מקימים את מצות "והגדת לבנד", האם ע"י פילפולים בענין פסח או תיאור ניסי יציאת מצרים בפשט ובדרש ובהצגה או ע"י הסבר ההגדה?	בכל הדרכים הנ"ל מקיימים את "והגדת לבנד" בתנאי שהם אכן משאירים בלב השומע רושם אדיר של כוחו ועוצמתו ושלמותו של ד' ביציאת מצרים ובכלל. חשוב לציין שיש להתאים את דברי התורה לרמת הילדים והשומעים ולא לרמת האומר בלבד.
65	מדוע יש ענין כזה גדול לספר בניסי יציאת מצרים בליל הסדר הרי אנו מחויבים לזכור ולהזכיר את יציאת מצרים כל יום?	בכל יום אנו "מזכירים" את יציאת מצרים אך בליל הסדר עלינו "לחיות" את יציאת מצרים ולכן חז"ל תיקנו לשתות 4 כוסות המזכירות דם, להסב, לטעום מצה, מרור, חרוסת כל זה כדי להפעיל את כל החושים שלנו שירגישו (לא רק יזכרו כמו בכל השנה) את הנס הגדול ולכן נאמר "בכל דור ודור חייב אדם לראות (להראות) את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" ולחיות את השיעבוד ואת הניסים והיציאה לגאולה.
66	האם מותר לאשכנזים שנהגו לא לאכול קיטניות לאכול קינואה בפסח?	הקינואה לא הייתה מוכרת בזמן הגזירה על איסור הקיטניות (אג"מ יו"ד ג סג) ולכן לדעת הרב נבנצאל והרב דוב ליאור מותר לאוכלה אולם למרות זאת י"א שיש להזהר כיצד נעשית האריזה והמשלוח לארץ, ולכן ללא כשרות קשה להקל. מאידך לדעת הרב נויבירט והרב יעקב אריאל יש להחמיר כדי שלא יגיעו לידי טעות ובלבול.

<p>בזיליקום הוא ירק ואינו קטניות כלל, על כן אין בעיה עקרונית בכשרותו לפסח. עם זאת, יש צורך בהכשר מהודר לפסח על בזיליקום טחון, על מנת לוודא שלא התערב בו משהו אחר. המהדרים להימנע משימוש בתבלינים טחונים בפסח, נמנעים גם מבזיליקום טחון</p>	<p>67 האם בזיליקום כשר לפסח?</p>
<p>במקרה הצורך אפשר למנות שליח שיחתום במקומו וימכור את החמץ ועליו לומר לשליח היכן הוא מתכוון להניח את החמץ והיכן אפשר להשיג את המפתח, כדי שהשליח יוכל לציין זאת בשטר. ניתן גם למכור את החמץ בטלפון או בפקס או במכתב או באינטרנט למרות שבדרך זו המוכר לא עושה קניין כדי לחזק את השליחות, מכל מקום אין קניין זה מעכב, כיוון שהעיקר הוא הקניין שנעשה בעת שהרבנות מוכרת את החמץ לגוי, וקניין זה חל עבור כל המבקשים מהרבנות למכור את חמצם, כמו כן אנו לא מוכרים חמץ לרב אלא ממנים אותו לשליח שלנו ודבר כזה אפשר לעשות באמצעות האינטרנט (כך פסקו : הרב אבינר, הרב לבנון, הרב שמואל אליהו) באתר "כיפה". מאידך, יש שאסרו מכירה בטלפון או בפקס או במכתב או באינטרנט כיוון שהקונה לא רואה ולא מכיר אפילו הכרות שטחית את המוכר ואין קניין.</p>	<p>68 האם אפשר למנות שליח למכירת חמץ והאם אפשר למכור בטלפון או בפקס ובמכתב ובאינטרנט?</p>

בראי לזכור!!!

1. לבדוק לפני החג אם הופרשה חלה מהמצה שברשותך
2. לצלות את הזרוע
3. לפתוח לפני החג את האריזות של המצות ואת המכסים של בקבוקי היין והשתיה
4. לנקות לפני החג את הבקבוקים המועלים לשולחן
5. להכין כוסות לכל אחד ממשתתפי הסדר. לבדוק לפני החג שהכוס (גם של הקטנים) אכן מכילה 86 גר' ושהיא שלימה ללא פגם וסדק
6. להכין לפני החג מי מלח (ולנוהגים במי חומץ יש לדאוג שהמים יהיו הרוב והחומץ או מי הלימון יהיו המיעוט)
7. לשקול לפני החג את המצה ולחשב כמה מהמצה שווה לכזית (י"א 30 גר' או בנפת)
8. להכין את השאלות והתשובות לסיפור נס יציאת מצרים וההגדה (עיין בתחילת חוברת זו.....)
9. בתפילת מוסף של יו"ט הראשון מפסיקים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" ואומרים "מוריד הטל"
10. בתפילת "מעריב" במוצאי יו"ט הראשון מפסיקים לומר "ותן טל ומטר" ואומרים "ותן ברכה" או "ברכנו"
11. אחרי תפילת מעריב במוצאי יו"ט הראשון מתחילים לספור "ספירת העומר"
12. להשתדל לומר ביום הראשון של פסח 90 פעם "מחיה מתים אתה רב להושיע, מוריד הטל" ואז אם הוא מסופק אם התפלל נכון – אינו חוזר.
13. לברר לפני החג רשימת תרופות כשרות לפסח באתר www.clalit.co.il וכן בקישור הבא:
<http://www.babakama.co.il/files/pesach-trufot-meuhedet-2012-1.pdf>

משהו מיוחד לפסח שנת תשע"ב !!!

1. להכין ביום חמישי ערב שביעי של פסח כ' ניסן ה'תשע"ב (12 אפריל) עירוב תבשילין
2. פעמיים בשבע שנות השמיטה חייבים לבער את המעשרות מן הבית: בשנת השמיטה ובשנה הרביעית. השנה היא השנה הרביעית לשמיטה ולכן בערב פסח השנה חייבים לבדוק את הפירות והירקות, יבשים, קפואים ושימורים ואם לא הופרשו מהם תרומות ומעשרות יש להפריש מהן תרומות ומעשרות וחלה. אם יש כסף של מעשר שני שחילל עליו יש לחלל את הכסף על מטבע אחת (בשווי של פרוטה = אחד חלקי 40 גרם כסף טהור) ולהשחיתה. אפשר גם לקחת סוכר בשווי פרוטה ולחלל עליו את כסף המעשר השני, ממיסים את הסוכר במים ושופכים לכיור במטבח ואומרים: כל קדושה שיש במטבע שבידי הוא וחומשו יחולל על פרוטה שבידי (או: יחולל על הסוכר שבידי)
- הראשונים נחלקו בשאלה אם מצוות וידוי מעשר נוהגת גם לאחר חורבן בית המקדש. הרמב"ם כתב שבין בפני הבית ובין שלא בפני הבית חייב לבער ולהתודות, וכך נפסק בשו"ע. אבל הראב"ד כתב שהוידוי אינו אלא לפני ה', ואין לפני ה' אלא בבית המקדש, וכך מנהג בני אשכנז שאין נוהגים במצוות וידוי בזמן הזה וכדעת הראב"ד. אך הרבה מגדולי הדורות אשכנזים וספרדים כתבו שראוי לקיים מצוה זו גם בזמנינו. ולכן בשביעי של פסח סמוך למנחה מומלץ לקרוא וידוי מעשר מתוך ספר דברים כו, יג-טו.

פרק ג'

עיון והעמקה במבחר שאלות ותשובות בהילכות ליל הסדר והשבתת חמץ

<p>למרות שאין קרבן פסח כיום, אנו חייבים לאכול מצה בליל הסדר כיוון שיש פסוק מיוחד לציווי זה והוא : בערב תאכלו מצות (גם אם אין קרבן פסח)</p>	<p>מנין יודעים שיש מצוה לאכול מצה בליל הסדר הרי התורה חייבה לאכול מצה רק עם קרבן פסח שנא' "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות" וכיום לדאבונו אין קרבן פסח כך שלפי זה לכאורה איננו חייבים באכילת מצה ?</p>
<p>נאמר " לא תאכלו עליו חמץ שבעת ימים תאכל מצות" הפסוק מזכיר ביחד (מקיש) מצה וחמץ , דבר זה מלמדנו כי כשם שחייבים בחמץ רק אם הקמח מחמשת המינים הנ"ל כך מצה אפשר לעשות מחמשת המינים הנ"ל כיוון שרק הם מחמיצים (דברים שנעשו מקמח תפ"א, תירס וכד' אינם מחמיצים אלא יכולים לבוא לידי סרחון).</p>	<p>מצה עושים רק מקמח של חיטה, שעורה כוסמת, שיבולת שועל, שיפון. למה דווקא מאלו ?</p>
<p>מצה שמורה היא מצה ששומרים אותה שלא תחמיץ או תבוא במגע עם מים משעת הקצירה בעוד שמצה רגילה שומרים משעת הטחינה. בליל הסדר יש להדר ולקנות מצה שמורה בלבד.</p>	<p>מה ההבדל בין מצה שמורה למצה רגילה ?</p>
<p>"אך ביום הראשון תשביתו שאור" המילה "הראשון" פירושה "שלפני" כלומר כאילו כתוב "אך ביום שלפני תשביתו" ולכן אנו משביתים חמץ ביום שלפני פסח וכך יש 7 ימים שלימים ללא חמץ. ההוכחה ש "ראשון" פירושו "לפני" היא : (1) מכך שהקב"ה אמר לאיוב "הראשון אדם תיולד" כלומר האם נולדת לפני אדם הראשון ? האם אתה יודע מה היה בעבר ? (2) נאמר "לא תשחט על חמץ דם זיבחי" כלומר לא תשחט את קרבן פסח כאשר החמץ עדיין קיים , מכאן שיש להשביתו "ביום הראשון"- לפני הקרבת שחיטת הפסח</p>	<p>נאמר בתורה "אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" לפי פס' זה ביום הראשון של פסח יש עדיין חמץ בבית ויש להשביתו ביום זה, הכיצד ? הרי נאמר "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם" כלומר לא יהיה בבית חמץ 7 ימים שלימים ?</p>
<p>נאמר "אך ביום הראשון". המילה "אך" באה למעט ולומר שרק בחלק (חצי) מהיום הראשון צריך להשבית חמץ אבל בחצי השני עדיין אפשר שיהיה חמץ ולכן מדאוריתא החמץ אסור רק מחצות היום (לאחר 6 וחצי שעות מתחילת היום) אבל חז"ל חששו שאם יהיה יום מעונן ניטעה בשעה (כיון שהשתמשו בשעון שמש) ולכן אסרו את החמץ כבר לפני כן ואמרו שאיסור אכילה הוא לאחר 4 שעות של היום (מעלות השחר) ואיסור הנאה מחמץ הוא לאחר 5 שעות</p>	<p>ביום יד' בניסן, יום לפני הפסח, אנו מחזיקים עדיין בחמץ (מן התורה) עד חצות היום ולאחר חצות היום (מן התורה) אנו משביתים אותו. מנין יודעים שיש לחלק יום זה ?</p>
<p>חמשת הפעולות שאנו עושים להשבתת חמץ ולקיים מצות "תשביתו שאור" הן : בדיקת חמץ, ביטול חמץ, מכירת חמץ, ביעור (שריפת) חמץ, ביטול חמץ (בפעם השניה לאחר ביעור)</p>	<p>מהם חמשת הפעולות שאנו עושים כדי לקיים את מצות השבתת חמץ ?</p>

<p>לדעת רש"י אם התורה רצתה שנסרוף את החמץ היתה כותבת "תבערו חמץ" אבל מאחר וכתבה "תשביתו" והשבתה יכולה להיות גם בלב ע"י ביטול והפקר, הרי שמספיק רק ביטול. <u>חכמי התוס'</u> אומרים שמאחר שכאשר אני מבטל את החמץ אני למעשה מפקיר אותו והוא כבר לא שלי כך שאני לא עובר ב"לא יראה... ולא ימצא לך" לכן מספיק רק ביטול (מדאוריתא). חכמים חייבו להשימד ולסלק את החמץ בנוסף לביטול (וראה בשאלה הבאה)</p>	<p>מן התורה מספיק לבטל את החמץ בלב ואפילו אין צורך לשרוף. מנין יודעים זאת ?</p>
<p>חז"ל חששו שמא האדם באמת לא ירצה או לא יוכל לכוין בכל ליבו שהוא מבטל את החמץ וכך ישאר לו חמץ בבית ויעבור על "בל יראה ובל ימצא" ולכן חייבו בדיקה ושריפה, וסיבה נוספת – שאם לא ישרוף אלא רק יבטל הוא עלול למצוא בבית עוגה טעימה, והאדם רגיל לאכול ולכן עלול לשכוח שהיום פסח ויבוא לאכול אותה, לכן חייבו חז"ל לא רק לבטל אלא גם לשרוף</p>	<p>אם מספיק רק ביטול מדוע אנו בודקים ושורפים את החמץ ?</p>
<p>למרות שאנו שורפים אנו גם מבטלים כיוון שאנו חוששים שמא לא בדקנו וניקינו כראוי ושמא יש עוד חמץ לכן אנו גם מבטלים ואם בכ"ז נימצא חמץ בפסח הוא כבר לא שלנו אלא מופקר ומבוטל ולא נעבור על בל יראה וכו'</p>	<p>אם אנו בכל זאת בודקים ושורפים את החמץ לשם מה צריך לבטל את החמץ בלב ובפה ?</p>
<p>התוס' מתרצים ואומרים שמדאוריתא לא צריך להפקיר בפני שלושה דוקא.</p>	<p>כאשר מפקירים דבר צריך לעשות זאת בפני שלושה אנשים א"כ מדוע אנו לא מפקירים את החמץ בפני שלושה אנשים ?</p>
<p>חמץ שלא נישרף והושבת או שלא נמכר לגוי אסור באכילה ובהנאה גם אחרי פסח, דין זה הוא למעשה קנס שחכמים גזרו כיוון שחששו שהאדם ישאיר בבית חמץ ויעבור על "לא יראה" ולא ימצא" ולכן אסרוהו גם לאחר פסח (לכן יש לבדוק בכל חנות אם יש להם תעודה המעידה כי מכרו את החמץ)</p>	<p>איך יתכן שאסור לאכול חמץ לא רק בפסח אלא גם אחרי פסח בשאר ימות השנה ?</p>
<p>חז"ל תיקנו לבדוק דוקא בליל יד' בגלל (1) בלילה אור הנר יותר יעיל כיוון שנכנס לכל סדק ופינה (2) רוב הציבור נמצא בלילה בבית (ביום לא כל אדם נמצא בביתו) ולכן תיקנו לבדוק דוקא בלילה</p>	<p>אמרנו שיש להשבית החמץ ביום יד', אם כן מדוע עושים בדיקת חמץ בליל יד' ולא ביום ?</p>
<p>לא מברכים על "ההלל" כאשר אנו קוראים אותו בהגדה כיוון (1) מברכים באותו ערב בבית הכנסת על קריאת "ההלל" וזה חל גם על ההלל בהגדה (2) בהגדה אנו אומרים את שני הפרקים הראשונים של "ההלל" לפני הסעודה ות השאר לאחר הסעודה וכיוון שמפסיקין בסדר של "ההלל" לא מברכים עליו בהגדה</p>	<p>מדוע לא מברכים על "ההלל" כאשר אנו קוראים אותו בהגדה ?</p>
<p>כאשר עם ישראל נלחם במדין (במדבר לא/כב) ה' אומר להם "אך את הזהב ואת הכסף... הבדיל... והעופרת, כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש... וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים" המילה אך באה ללמד כי יש להכשיר רק את הכלי ללא ה"תוספות" (ליכלוך, מדבקה). המילים "תעבירו באש" מלמדות על הגעלה על ידי ליבון ו"תעבירו במים" = מלמדנו על הגעלה על ידי הרתחה או צונן לפי תשמישו (וראה רמב"ן שם).</p>	<p>איך אפשר להוציא את החמץ מהכלי ע"י הגעלה או ליבון ?</p>
<p>גם הבכורים היהודים היו צריכים להיענש במכת בכורות, ונצלו רק ברחמי ה', כנגד זה נהגו להתענות, מאחר והדבר הוא רק מנהג ויש קושי לצום בערב פסח כיוון שיש בו הרבה טורח והרבה הכנות, וכן לאחר צום לא נוכל לקיים את הסדר בצלילות הדעת, נהגו לפטור זאת על ידי השתתפות בסעודת סיום מסכת כיוון שעבור המסיים והמשתתפים הדבר הוא כמו יום טוב (שהרי סיימו מסכת) והרי ביום טוב לא מתענים.</p>	<p>מנין שעל הבכורים לצום בערב פסח אך יכולים להיפטור מהצום ע"י השתתפות בסיום מסכת ?</p>
<p>קיימים כמה טעמים ללבשת ה"קיטל" בליל הסדר: זכר לבגדי הלבן שלבשו הכהנים אשר טיפלו בקרבן הפסח, לדעת המקובלים מסמל הלבן את החסד ובליל הסדר אנו מצווים לעשות חסד ולהזמין "כל דכפין" ועניים לשולחננו.</p>	<p>מדוע עורך הסדר לובש "קיטל" בליל הסדר (לפי מנהג אשכנז) ?</p>
<p>יש לכך מספר סיבות: (א) כנגד ארבעת לשונות הגאולה ("והוצאתי", "והצלתי", "ווגאלתי", "ולקחתני"). (ב) כל כוס היא כנגד אחד מחלקי ההגדה: הראשונה – קידוש, השנייה – סיום ההגדה, שלישית – סיום ברכת המזון, רביעית – סיום ההלל. (ג) כנגד ארבעת המלכויות ששעבדו את ישראל.</p>	<p>מדוע צריך לשתות בליל הסדר 4 כוסות יין ?</p>

<p>חז"ל קבעו כי יש להניח בקערת הסדר שני תבשילין האחד זרוע שהיא כנגד קורבן פסח והשני ביצה שהיא כנגד קורבן חגיגה. ומניחים דווקא ביצה שהיא מסמלת ל"ע אבילות (עגולה וסתומה כמו אבל שפיו סתום מרוב צער), כזכר לחורבן בית המקדש שבאותו יום בשבוע בו חל יום א' של פסח יחול באותו יום תשעה באב ולכן גם נהגו לשים בקערה מי מלח, זכר לדמעות שהן מלוחות, יש אומרים שביצה ככל שמתבשלת באש נעשית קשה יותר כסמל לעם ישראל – ככל שיענו אותו כן יתחזק וכן יפרוץ.</p>	<p>מדוע יש להניח ביצה בקערת הסדר?</p>
<p>אמנם נאמר "תשביתו שאור מבתים" אך נאמר גם "לא יראה לך שאור". המילה "לך" מיותרת לכאורה ומלמדת שחמץ שלך אסור לך לראות ולהחזיק בבית אבל חמץ של גוי מותר להחזיק בבית (כמובן עדיף לסלק כל חמץ ולא למכור).</p>	<p>איך אפשר למכור חמץ ולהשאירו בבית (בחדר או ארון סגור) בפסח?</p>
<p>כידוע כל איסורי האכילה מותרים אם יש פי 60 מהאיסור והסיבה היא לדעת תוס' מאחר וחכמים ידעו כי ביחס כזה אין האיסור נותן טעם בהיתר ולדעת רש"י הסיבה היא מאחר שבאיל שהנזיר היה מביא נאמר "ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל" וכידוע הזרוע מיועדת לכהן ואסורה לזרים ושאר בשר האיל מותר לזרים ולמרות שהוא בושל יחד עם הזרוע אין שאר הבשר נאסר וזה בגלל שיש פי 60 בשר באיל מהזרוע ומכאן ההיתר של "בטל בשישים". כל ההיתר של חז"ל של "בטל בשישים" הוא אם התערובת נוצרה לפני פסח אבל אם התערובת נוצרה בפסח היא אינה בטילה אפילו אם יש אוכל שאינו חמץ פי 1000 מהחמץ והסיבות לכך הן:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. התורה עצמה החמירה בענין חמץ <ol style="list-style-type: none"> א. שהרי כל איסורי האכילה אין עונשם כרת ורק חמץ איסור אכילתו בכרת ב. בכל איסורי האכילה אין בהם איסור בל יראה ובל ימצא ובחמץ יש איסור בל יראה ובל ימצא 2. כל איסורי האכילה אסורים כל השנה אבל חמץ מותר כל השנה ורק בפסח הוא אסור ולכן יש חשש שאדם ישכח שיש איסור חמץ בפסח לכן החמירו בכך חז"ל ואמרו שאפילו ב 1000 לא בטל 3. כל "דבר שיש לו מתירין" אפילו באלף לא בטל. החמץ הוא "דבר שיש לו מתירין" מאחר שאמנם בפסח הוא אסור אבל לאחר פסח הוא מותר ובגלל דבר זה החמירו בו. 	<p>מדוע תערובת חמץ שנוצרה בפסח אסורה אפילו אם יש בתערובת פי 1000 אוכל לא חמץ מהחמץ?</p>
<p>נחלקו חכמים האם חמץ שהתבטל לפני פסח בשישים, חוזר ומתעורר כשנכנס הפסח ואז דינו ככל תערובת בפסל שאפילו ב 1000 לא בטל או שכיוון שכבר התבטל לפני פסח בשישים, שוב אינו חוזר וניעור, למשל, אם נפל חמץ פירור לפני פסח לתבשיל, לפני פסח הפירור בטל אם יש כנגדו 60 והשאלה היא מה יהיה עם תבשיל זה כשיכנס פסח, האם מותר לאוכלו? לדעת השו"ע (והספרדים ההולכים ע"פ פסיקתו) – אינו חוזר וניעור ומותר לאכול תערובת זו בפסח לדעת הרמ"א (והאשכנזים ההולכים ע"פ פסיקתו) – אם התערובת היא לח בלח (כגון טיפת בירה שנפלה למשקה) - אינו חוזר וניעור כי בתערובת לחה האיסור מתמזג לגמרי בהיתר. אבל אם החמץ היה יבש – חוזר וניעור ואסור</p>	<p>מה פירוש "חוזר וניעור"?</p>
<p>חז"ל קבעו "טעם כעיקר" כלומר אם יש תערובת שיש בה יותר היתר מאיסור אבל לאיסור יש טעם והטעם מתפשט בתבשיל, התבשיל אסור למרות שהרוב הוא היתר והסיבה לכך היא שנא' בנזיר (שאסור לו לאכול גפן ומוצרים) "וכל משרת ענבים לא יאכל" כלומר למרות שמדובר רק במים שהשרו בו ענבים והנזיר אינו אוכל את הענבים אלא רק את המים שספגו את טעם הענבים, התורה אסרה זאת ומכאן ש"טעם כעיקר". אבל אם הטעם כבר התקלקל ונפגם – לדעת פוסקי ספרד התבשיל מותר (ואת הסיר יש להגעיל) זאת מאחר והתורה כתבה "לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתנה" כלומר נבילה הראויה לאכילה ע"י גר נקראת נבילה ושאונה ראויה לאכילה אינה נבילה ומאחר הטעם פגום התבשיל מותר מאידך לדעת פוסקי אשכנז – יש להחמיר ולאסור כל נותן טעם לפגם לדוגמא: אם בטעות בישלו בפסח בסיר של חמץ שלא הוכשר. טעם החמץ הבלוע בסיר מתערב באוכל וכפי שראינו לעיל "טעם כעיקר" והתבשיל והסיר אסורים בפסח. מאידך אם לא בישלו בסיר לפחות 24 שעות (אינו "בן יומיו") הרי שהחמץ שבלוע בו פגום והוא "נותן טעם לפגם" ולדעת הספרדים יהיה מותר (בדיעבד, ואת הסיר יש להכשיר) כי לדעתם "נותן טעם לפגם מותר" ולדעת האשכנזים שהחמירו – אסור.</p>	<p>מהו "נותן טעם לפגם" ומה דינו?</p>

שיעורים ל "ליל הסדר"

רביעית

כל כוס מארבע כוסות

86 גרם

כזית מצה

"מוציא מצה" כורך "צפוף"

29 גרם (או בנפח) או מצת מכונה

כזית מרור

קלח של חזרת (חריין) או הפה

29 גרם (או בנפח)

כדי אכילת פרם

משך זמן אכילת המצה

2 דקות וי"א 4 דקות וי"א 7 דקות

חצות

סוף זמן אכילת אפיקומן

12:40 (ע"פ שיעון קיץ)

נאום דוד בן-גוריון

בפני ועדת החקירה של האו"ם לפני הקמת המדינה

" לפני כ-300 שנה הפליגה לעולם החדש אונייה ושמה מייפלואר, שהגיעה לחופי אמריקה והיו הראשונים, המייסדים והבונים של ארץ ואומה זו. היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה. אבל תאב אני לדעת, אם יש אנגלי אחד, היודע בדיוק אימתי הפליגה אונייה זאת, כמה אמריקאים יודעים זאת?

היודעים הם כמה אנשים היו באותה אונייה? מה היה טיבו של הלחם שאכלו בצאתם?

והנה לפני יותר מ-3300 שנה, לפני הפלגת מייפלואר, יצאו היהודים ממצרים, וכל יהודי בעולם, ואף באמריקה וברוסיה הסוביטית, יודע בדיוק באיזה יום יצאו, וכולם יודעים בדיוק איזה לחם אכלו...

ועד היום אוכלים היהודים בכל העולם כולו מצה זו בחמישה-עשר בניסן, באמריקה, ברוסיה ובארצות אחרות, ומספרים ביציאת מצרים ובצרות שבאו על היהודים מיום שיצאו לגולה. והם מסיימים בשני מאמרים: השתא עבדי, לשנה הבאה בני-חורים. השתא הכא, לשנה הבאה בירושלים"

פרק ד'

מבחר שאלות ותשובות בהילכות חול המועד ופירת העומר

1	<p>האם יש איסור לעבוד בחול המועד?</p>	<p>ימי חול המועד נקראו בתורה "מקראי קודש" ובימים אלו גם הביאו קורבן חגיגה במקדש ועל כן הם נחשבים כחג והתורה (ויש אומרים חכמים) אסרה עבודה בימים אלו אך התירה (או חכמים התירו) עבודות מסוימות כיוון שאינם כמו יום טוב ממש (וכל מיקרה יש לבררו אצל מורה הנוראה)</p>
2	<p>אם (לא עלינו) נפטר מישהו בחול המועד האם יושבים "שבעה" בחוה"מ או לאחר מכן?</p>	<p>מצוות שמחת הרגל היא מצוות עשה השייכת לרבים, והאבילות (לי"ע) שייכת ליחיד ועל כן דוחה שמחת הרגל שהיא עשה דרבים את האבילות שהיא מצווה של יחיד ולכן לא ישבו בחוה"מ אלא לאחריו.</p>
3	<p>האם מותר להסתפר ולהתגלח בחול המועד?</p>	<p>צריך להיכנס לחג בצורה חגיגית, יש לקבל את החג כשאנו מגולחים ומסופרים וחכמים חששו שאם יתירו להסתפר ולהתגלח בחול המועד יהיו אנשים שלא יכנסו לחג (יום טוב ראשון) בצורה חגיגית כשהם מסופרים ומגולחים וכדי למנוע מצב זה אסרו חז"ל להתגלח בחול המועד ובכך לאלץ את האדם להסתפר לפני החג.</p>
4	<p>האם מותר לנשים לעשות תסרוקות (מבלי להסתפר) ואיפור בחוה"מ?</p>	<p>האיפור והתסרוקת וכל עידוני הקוסמטיקה משמחים את האישה ולכן מותר לעשות זאת בחול המועד כיוון שיש לה בכך שמחת יום טוב (פרט לתספורת שאסורה גם על נשים בחול המועד).</p>
5	<p>האם אסור לכבס בחול המועד?</p>	<p>חכמים רצו שהאדם יכנס לחג כשהוא חגיגי ובגדיו מכובסים, ולכן אסרו לכבס בחול המועד ובכך אילצו את האדם לכבס את בגדיו לפני החג. אבל אם אין בגדים נקיים בכלל או ביגדי ילדים שהתלכלכו ואין להחליף - מותר</p>
6	<p>האם מותר להתחתן במועד?</p>	<p>חכמים אסרו חתונה במועד, ראשית משום שאין מערבין שמחה (שמחת החג) בשמחה (שמחת הנשואין), שנית משום שכתוב "ושמחת בחגך" בחגך – ולא באישתך, שלישית אם נתיר לערוך נשואין במועד כל אחד ידחה את הנשואין שלו לחול המועד כיוון שיאמר שממילא הוציא הוצאות לכבוד יום טוב וחול המועד וזה יהיה גם עבור החתונה ובכך ידחו ימי הנשואין ובינתיים לא יתחתנו ולא יולדו ילדים בעם ישראל ובכך יתבטלו ממצוות פריה ורבייה.</p>
7	<p>האם מותר לכתוב בחול המועד?</p>	<p>מאחר ו"מלאכת אומן" אסורה בחול המועד אסור לכתוב בחול המועד אלא אם כן לאחת מהסיבות הבאות א. דבר האבד ב. צרכי רבים ג. צורך המועד. כל האיסור הוא "כתיבה אומנותית" דהיינו כתיבת אותיות עבריות מרובעות (להבדיל מאותיות כתב-יד) וכן כתיבה בעלת עיצוב מיוחד הנעשית על ידי אנשי מקצוע (גרפיקאי) אבל אותיות כתב-יד וספרות (מספרים), הנכתבות בדרך רגילה, (ולא בעיצוב מיוחד) אינן נחשבות כתיבה אומנותית וכתיבה כזו מותרת אם היא לצורך המועד. למרות זאת, יש מהדרים לכתוב דוקא בשינוי מאחר ולדעתם גם כתב-יד נחשב כתב. מותר לכתוב חשבונות ולחשב הוצאות כיון שהדבר נחשב כ"דבר האבד", היות ועלולים לשכוח אותם. מכתב לחבר מותר כיון שזה צרכי המועד הקלדה במחשב למשחקים - מותרת, לשאר הדברים – מה שמותר לכתוב מותר להקליד הדפסה במדפסת מותרת רק ב"דבר האבד". כתיבת חידושי תורה והכנת שיעור - מותרת, שמא ישכחם וזה כ"דבר האבד" ואם זה לציבור זה מותר גם משום "צרכי רבים" כתיבת המחאות - מותרת אם הן לצורך המועד, או "דבר האבד". הפקדת כסף והמחאות בבנק או הוצאתם מהבנק אסורה (לדעת הרב אליהו) כיוון שגורמים לפקיד לכתוב וכד' אלא אם כן צריך את הכסף בחג או אם אין דרך אחרת או אם חושש מ"דבר האבד".</p>

	<p>האם מותר להתארס, לעשות סעודת ברית מילה ופדיון הבן, במועד?</p>	<p>באירוסין, בסעודת ברית מילה, ופדיון הבן לא רבה כל כך השמחה כמו בנישואין ולכן לא שייכים כל הטעמים שהזכרנו לעיל ולכן מותר.</p>
9	<p>האם צריך לספור את העומר בעמידה?</p>	<p>נאמר "מהחל חרמש בקמה" המילה "<u>בקמה</u>" לכאורה מיותרת וחז"ל דורשים אותה "<u>בקמה</u>" – בעמידה. ויש שנתנו לזה רמז שנאמר "עצת ה' היא תקום" שיש לקום ולעמות "<u>בעצת</u>" שהם ראשי תיבות של מצוות מדאורייתא שהם עומר, ציצית, תקיעות שמקיימים בעמידה. אבל יש שאמרו שעומדים במצוות על"ץ של"ם שהם ר"ת של המיצוות: עומר, לבנה, ציצית, שופר, לולב, מילה</p>
10	<p>האם צריך לספור גם ימים וגם שבועות?</p>	<p>יש לספור גם ימים וגם שבועות שנאמר "תספרו חמישים יום" כלומר יש לספור ימים, מאידך נאמר "שבעה שבועות תספור לך" כלומר יש לספור גם שבועות ולא רק ימים</p>
11	<p>האם יש לספור את העומר מיד בתחילת הלילה?</p>	<p>יש לספור את העומר מיד בתחילת הלילה (ובליל שבועות להקפיד להתפלל ממש בלילה) שנאמר "<u>תמימות</u>" תהינה": תמימות - שלימות, דהיינו מתחילת הלילה מיד בצאת הכוכבים ובדיעבד כל הלילה. וכמו"כ ביום האחרון ערב שבועות מחכים עד צאת הכוכבים ממש ואז מתפללים כדי שהיום האחרון יהיה שלם.</p>
12	<p>האם מי ששכח ולא ספר גם בלילה וגם ביום ממשך לספור אבל בלי ברכה זאת מאחר שישנה מחלוקת האם הספירה בכל יום היא מצווה בפי עצמה או שמקיימים את המצווה רק לאחר ארבעים ותשעה יום שבהם ספרנו את כל הספירה ועל כן השוכח (וגם שכח ביום) ימשיך לספור כיוון שיש אומרים שכל יום הוא מצווה בפני עצמה, אבל לא יברך כיוון שיש אומרים שכבר הפסיד את המצווה כי לא ספר ארבעים ותשעה ימים מלאים.</p>	<p>מי ששכח ולא ספר גם בלילה וגם ביום ממשך לספור אבל בלי ברכה זאת מאחר שישנה מחלוקת האם הספירה בכל יום היא מצווה בפי עצמה או שמקיימים את המצווה רק לאחר ארבעים ותשעה יום שבהם ספרנו את כל הספירה ועל כן השוכח (וגם שכח ביום) ימשיך לספור כיוון שיש אומרים שכל יום הוא מצווה בפני עצמה, אבל לא יברך כיוון שיש אומרים שכבר הפסיד את המצווה כי לא ספר ארבעים ותשעה ימים מלאים.</p>
13	<p>האם צריך להתחיל לספור את העומר דווקא במוצאי יו"ט הראשון של חג הפסח?</p>	<p>נאמר "וספרתם לכם ממחרת השבת" גם יום טוב נקרא "שבת" ועל כן מצווה אותנו התורה לספור מיד לאחר יום טוב הראשון של חג הפסח ואי אפשר לומר (כמו הצדוקים) שהכוונה היא מלאחר יום השבת כיוון שאז קורבן שתי הלחם והמנחה של חג השבועות יוקרבו לאחר יותר מחמישים יום מפסח והתורה אמרה שיהיה ביום החמישים.</p>
14	<p>מהו מינהג אשכנז בענין תספורת ונישואין בימי ספירת העומר?</p>	<p>לא מסתפרים (הכוונה היא גם לגילוח) ולא מתחתנים בימי הספירה אבל ביום ל"ג בעומר עצמו (ולא בליל לגי) וכן מר"ח סיון והלאה - מתירים להתחתן. נהגו להסתפר ביום ל"ג עצמו ולא בליל ל"ג בעומר. אבל אם השעה דחוקה עושים תספורת וגם חתונה בליל ל"ג בעומר. וכיום רבים מקילים להנשא בליל ל"ג בעומר. יש אשכנזים שנהגו להתיר תספורת ונישואין עד ר"ח אייר ומשם ועד שבועות אוסרים מלבד מיום ל"ג בעומר עצמו.</p>
15	<p>מהו מינהג הספרדים בענין תספורת ונישואין בימי ספירת העומר?</p>	<p>נוהגים לא להסתפר או להתחתן עד ל"ד בעומר בבוקר ואח"כ מותר להתחתן ולהסתפר. הראשון לציון הרב ניסים זצ"ל התיר להתגלח ביום העצמאות מאידך פוסקים אחרים לא התירו.</p>
16	<p>האם מותר להתארס בימי הספירה?</p>	<p>מותר להתארס ולעשות סעודה. רק שלא ינגן בכלי נגינה ולא ירבה בריקודים ומחולות (כה"ח) ולדעת המשנ"ב לא יעשו ריקודים ומחולות כלל.</p>
17	<p>איך חוגגים בר מצוה בספירת העומר?</p>	<p>מי שהגיע למצוות בימי הספירה עולה לתורה ויכולים לעשות לו גם סעודת בר מצווה ולשיר לכבודו בפה אך לא בכלי נגינה</p>
18	<p>האם שמיעת מוזיקה אסורה בימי הספירה בכל מיקרה?</p>	<p>עד ל"ג בעומר (וי"א עד ל"ד) נוהגים שלא לשמוע שירים בליווי של כלי נגינה מהרדיו או מטייפ אף שהם שירי קודש וזאת מאחר שמהשו"ע (יו"ד ב, קלז, ובאו"ח א, קסו) משתמע לאסור שמיעת כלי זמר בכל השנה, מפני אבלות החורבן, קל וחומר בימי ספירת העומר ושלוש השבועות אבל במילה ופדיון הבן ובשמחת מצוה - מותר אף מכלי נגינה. כמו כן מותר לשמוע שירים אשר מושרים בפה ללא כלי נגינה. מאידך לאחרונה הקלו פוסקים שמיעת מוזיקה שקטה ובשירים לא משמחים מהסיבות הבאות: (המשך בעמ' הבא)</p>

	<p>ראשית, כלי זמר אינו בהכרח ביטוי של שמחה, וכבר מצינו חלילים לקינה בעת הלוויה. שנית, מצינו שרק ניגונים של שמחה אסורים. וכן משמע מלשון הרמב"ם בהל' תעניות ה', יד, כשעוסק באיסור ניגון אחר החורבן: "וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר... אסור לשמוח בהן ואסור לשומען מפני החורבן". לפי זה נראה שעיקר האיסור לשמוע כלי זמר הוא בשירי שמחה השייכים לריקודים ומחולות, אבל שירים רגילים, וק"ו עצובים אינם אסורים. שלישית, שמיעת רדיו וטייפ אינה בכלל הגזירה (או מנהג האבלות), כיוון שלא היו באותם זמנים ואמנם כאשר מכשירים אלו היו נדירים, היתה בשמיעתם חגיגות אבל כיום שמיעתם שגרתית ואין בה שום חגיגות, ולכן אינה בכלל מנהג האיסור ויש להקל רביעית, מותר לנהג לשמוע מוזיקה כדי שלא להירדם בנסיעה. הן מפני שאין בכך כל כך שמחה, והן מצד חשש פיקוח נפש. ולמי שסובל מעצבות, גם המחמירים מסכימים שישמע מוזיקה בצנעה וגם לדעת המקילים אסור לשמוע קונצרט, אף אם מדובר בניגון רגיל או עצוב, משום שעצם ההתאספות לקונצרט יש בה חגיגות וממילא שמחה. וכן שמיעה בקול רם, גם של מנגינה בינונית, נעשית קצת חגיגת על ידי עצמת הקול ואין לשמוע אותה.</p> <p>אך כאמור הרבה פוסקים לא קיבלו קולות אלו והחמירו לאסור גם מוזיקה שקטה ועצובה.</p>
19	<p>למי מותר להסתפר ולהתגלח בספירת העומר?</p> <p>לסנדק, למוהל ולאבי הבן מותר להסתפר ולהתגלח ביום שלפני ברית המילה סמוך לערב</p>
20	<p>האם יש איסור גם לגזוז ציפורנים בימים אלו?</p> <p>גזיזת צפרניים מותרת בכל ימי העומר</p>
21	<p>האם מותר לברך "שהחיינו" בימי הספירה?</p> <p>יש נוהגים שאין מברכים "שהחיינו" לא על בגדים ולא על פירות, ויש נוהגים לברך רק על פירות (ואילו לגבי בגדים אסרו אפילו לתקן או לתפור והתירו ללבוש בגד חדש רק בשבת ולברך בשבת שהחיינו) ולמנהגים אלו מותר לקנות בגדים חדשים וללבושם אחר כך. ויש שאין נוהגים בחומרא זו כלל ומברכים "שהחיינו" על כל דבר וכן נוהגים רבים.</p>
22	<p>לעבור דירה או לסייד דירה בימי ספירת העומר, האם מותר?</p> <p>מותר להכנס לדירה חדשה וכן לסייד דירה ויכול לברך "שהחיינו" בכניסתו לדירה (בלבישת בגד חדש או באכילת פרי חדש) אך כל זה ללא מוזיקה מכלי שיר.</p>

לְפִיכֹךְ

אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדִּיר, לְבָרֵךְ, לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס

לְמִי שְׁעָשָׂה

לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֹהִים

הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לְחֵירוֹת מִיַּגוֹן לְשִׂמְחָה, וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד לְגִאֲלָה. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה

הַלְלוּיָ-ה.

הזמן הראוי לברכת האילנות הוא בימי ניסן שאז דרך האילנות לבלבל ולהוציא ניצנים.

אם נפלו הפרחים, אי אפשר לברך ברכת האילנות.

אילן שהתחילו לגדול חלק מפירותיו, אם יש בו עדיין פרחים וניצנים, מברך עליו ברכת האילנות.

אין לברך ברכת האילנות אלא על אילנות של מאכל, אבל על אילני סרק שאין מוציאים פירות אין לברך.

ולא יברך אלא כשרואה לפחות שני אילנות מאכל, אפילו בשני אילנות ממין אחד.

אילנות המורכבים מין בשאינו מינו (רוב פירות ההדר וכד') לכתחילה אין לברך עליהם והרוצה להקל לברך עליהם אין למחות בידו.

מותר לברך על אילנות שהם בתוך שלוש שנים לנטיעתם, אף על פי שהם ערלה, ואסורים בהנאה.

אפשר לברך בשבת אבל עדיף ביותר ומומלץ דוקא לברך ביום חול.

"ברוך אתה שלא היסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות

ליהנות בהם בני אדם"

יפריש צדקה לעילוי נשמת הנפטרים

תקציר תפילה מיוחדת (ע"פ חכמי הקבלה) לאומרה לאחר ברכת האילנות (אם יש אפשרות יש לומר את הנוסח המלא כמופיע בסידורים)

יהי רצון מלפניך ד' א-לוקינו וא-לוקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נקיים מצות תרומות ומעשרות וכל המצות התלויות בארץ וקיים לנו את הדבר אשר הבטחתנו ונתתי גשמכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם ... ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו פרים..... הנה ימים באים נאום ד' ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה ...

א-לוקינו וא-לוקי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הידרש לנו, שובה עלינו בהמון רחמיך בגלל אבות שעשו רצונך בנה ביתך כבתחילה כונן בית מקדשך על מכונו הראנו בבנינו שמחנו בתיקונו והשב שכינתך לתוכו והשב כהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירים ולזימרים והשב ישראל לנויהם ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלש פעמי רגלינו בכל שנה ושנה ותמלוך אתה ד' א-לוקינו מהרה על כל מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר מקדשך

שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ד' נלך עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדו ששם עלו שבטים שבטי י-ה עדות לישראל להודות לשם ד' כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ד' א-לוקינו אבקשה טוב לך

יהי רצון מלפניך ד' א-לוקינו וא-לוקי אבותינו שתאיר היום בחסדך הגדול על הנשמות של הקדושות של כל הנפטרים העומדות בשלש שורות שבעדן ומעתירים עתרת החיים והשלום עלינו בני ידידך, אנא בכח גדולת רחמיך תהינה אזניך קשובות אליהם ולתפילתם שעה ברחמים לבטל מעלינו ומעל כל בית ישראל כל חרון אף וכל מיני משחית וכל מיני פורענות ותאריך ימינו בטוב ושנותינו בנעימים חיים של שלום חיים של שלוה חיים של טובה חיים של ברכה חיים של פרנסה טובה חיים של חילוף עצמות חיים שיש בהם יראת חטא חיים שאין בהם בושה וכלימה חיים של עושר וכבוד חיים שתהא בנו אהבת תורה לשמה חיים שתמלא כל משאלות ליבנו לטובה

ויהי נא חסדך על נשמות קדושות אלה ותזכור אותן לטובה ומצאנה מנוחה ותצרור נשמתם לפני ולפנים אל מקום הקודש ותשביע בצחצחות נפשותם ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם ושים חלקנו עימהם ונזכה ונחיה ונירש טובה וברכה לחיי העולם הבא ואותם הנשמות שמתו קודם זמנם ולא נמסרו לדומה ואותם הטמונים בארץ שלא עצרו כח עדיין לבוא אל מנוחתם אתה הא-ל המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים האר פניך ותכסה עונם ופשעם ותאמר למלאך הממונה עליהם להקל מעליהם משפטם ודינם ועול סיבלם. אנא תן להם מנוחה נכונה איש על מחנהו במנוחת שלום השקט ובטח עד עולם ובצל שדי יתלונו תחת כנפי הכרובים ויעלו ממדרגה למדרגה וממעלה למעלה

ולנשמות אשר אין להן זכות לעלות עשה עימם חסד, מתנת חיים כמו שנאמר ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ד' וחנותי את אשר אחון וריחמתי את אשר ארחם.

יהיו לרצון אימרי פי והגיון ליבי לפניך ד' צורי וגואלי

תנא דבי אליהו הנביא זכור לטוב כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנא' הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות. אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנא' וכל בניך למודי ד' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ד' אלו-ה-י-נו אבקשה טוב לך, וראה בנים לבניך שלום על ישראל, שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, ד' עוז לעמו יתן ד' יברך את עמו בשלום.

רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות שנא' ד' חפץ למען צידקו יגדיל תורה ויאדיר.

קדיש דרבנן

תקציר ארועי שיעבוד וגאולת מצרים

(מעובד ע"פ מדרשי חז"ל וסדר הדורות המקוצר)

1. התחלת השיעבוד עם פטירתו של לוי, אחרון השבטים בטז' ניסן 2331 לבריאת העולם (1429 לפני הספירה).
2. הולדת מרים בשנת 2361 לבריאת העולם (1399 לפני הספירה).
3. הולדת אהרן בשנת 2365 לבריאת העולם (1395 לפני הספירה).
4. הולדת משה בשנת 2368 לבריאת העולם (1392 לפני הספירה).
5. שנתיים שהה משה בבית אימו ואח"כ הועבר לבית פרעה וגדל שם.
6. בהיותו בן 20 יצא לראות את סבלות אחיו, הרג את המצרי וברח למדבר שם הצטרף לצבא מלך כוש.
7. בגיל 27 הומלך על כוש למשך 40 שנה, לאחר מכן הגיע למדין ונשא את ציפורה ונולדו גרשום ואליעזר.
8. בגיל 79 התחיל לגאול את ישראל, ביצע את המכות כשנה שלימה (המכה שבוע וההתראה 3 שבועות).
9. בראש השנה של שנת 2448 לבריאת העולם (1312 לפני הספירה) 6 חודשים לפני הגאולה, פסק השיעבוד.
10. ביד' ניסן, יום רביעי, שנת 2448 לבריאת העולם (1312 לפני הספירה) שחטו את הפסח ביום רביעי הנ"ל בלילה (ליל חמישי) בחצות היתה מכת בכורות.
11. בטו' ניסן, יום חמישי בבוקר, שנת 2448 לבריאת העולם (1312 לפני הספירה) יצאו ישראל ממצרים.
- ביום הרביעי ליציאתם, יח' ניסן יום ראשון בשבוע, נודע לפרעה על בריחת העם.
- ביום החמישי והשישי, יט' – כ' ניסן, ימי שני שלישי בשבוע, התחיל פרעה לרדוף אחרי ישראל.
12. בליל היום השביעי ליציאתם, ליל יום רביעי, כא' ניסן בחצות נבקע הים והמצרים טבעו.
13. בבוקר יום רביעי, כא' ניסן, שנת 2448 לבריאת העולם (1312 לפני הספירה) אמרו ישראל את שירת הים.

"הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו"

”שוואגלין ודורשין בהלכות הפסח” התשע”ב
שאלות ותשובות לדיון בשולחן הסדר בענין ניסי יציאת מצרים
ושו”ת הלכות אקטואגליות לפסח
(מחזרה שלישית)

כל חוקיות שמורות למחבר מרדכי אפרתי
0525219169 efratis@neto.net.il